Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MELCHIORA WATHELETA
přednesené dne 29. dubna 2014[1]

Věc C-580/12 P

Guardian Industries Corp.
Guardian Europe Sàrl
proti

Evropské komisi

„Kasační opravný prostředek — Kartelové dohody — Trh s plochým sklem — Výpočet pokuty — Zohlednění vnitřních prodejů podniků — Přiměřená lhůta — Přípustnost pozdě předložených písemností“

1. Tímto kasačním opravným prostředkem se společnost Guardian Industries Corp. a společnost Guardian Europe Sàrl (dále jen společně „Guardian“ nebo „žalobkyně“) domáhají zrušení rozsudku Guardian Industries a Guardian Europe v. Komise[2], kterým Tribunál Evropské unie zamítl jejich žalobu. Uvedená žaloba směřovala ke zrušení rozhodnutí ze dne 28. listopadu 2007, kterým jim Evropská komise uložila pokutu ve výši 148 milionů eur za účast na kartelové dohodě na trhu s plochým sklem v období od dubna 2004 do února 2005[3].

2. Při výpočtu pokuty, který je jádrem zásadní otázky položené v uvedené žalobě, Komise nezohlednila „závislé prodeje“, tedy vnitřní prodeje vertikálně integrovaným podnikům. Společnost Guardian, která uskutečňovala pouze prodeje nezávislým třetím osobám, má za to, že jí na základě zásady zákazu diskriminace musí být uložená pokuta snížena v míře odpovídající podílu vnitřních prodejů na celkovém objemu trhu. Další významnou otázkou položenou v této věci je otázka přiměřené délky řízení před Tribunálem, zejména proto, že mezi ukončením písemné části řízení a rozhodnutím o zahájení ústní části řízení uplynuly přinejmenším tři roky a pět měsíců, bez jakýchkoli dalších procesních úkonů a bez jakéhokoli zjevného důvodu.

I – **Skutečnosti předcházející sporu**

3. Skutečnosti předcházející sporu a sporné rozhodnutí jsou v bodech 1 až 10 napadeného rozsudku uvedeny takto:

„1 Žalobkyně, Guardian Industries Corp. a Guardian Europe Sàrl, patří do skupiny Guardian, která působí v oblasti výroby plochého skla a autoskla. Guardian Industries stojí v čele skupiny Guardian a nepřímo vlastní 100 % základního kapitálu Guardian Europe.

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — (T-82/08, EU:T:2012:494; dále jen „napadený rozsudek“).

3 — Rozhodnutí C (2007) 5791 final v řízení podle článku 81 ES [nyní článku 101 SFEU] a článku 53 Dohody o EHP (Věc COMP/39165 – Ploché sklo), jehož shrnutí bylo zveřejněno v Úředním věstníku C 127, s. 9 (dále jen „sporné rozhodnutí“). V tomto stanovisku používám dřívější číslování, neboť sporné rozhodnutí bylo přijato v době platnosti Smlouvy o ES.

2 Ve dnech 22. února, 23. února a 15. března 2005 provedla Evropská komise neohlášená šetření, zejména v prostorech společností Guardian Flachglas GmbH, Guardian Europe a Guardian Luxguard I SA.

3 Dne 2. března 2005 Asahi Glass Co. Ltd a všechny její dceřiné společnosti, včetně společnosti Glaverbel SA/NV, která se poté stala společností AGC Flat Glass Europe SA/NV (dále jen , Glaverbel'), podaly žádost o ochranu před pokutou nebo případné snížení pokuty na základě oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (Úř. věst. 2002, C 45, s. 3).

4 Dne 3. ledna 2006 zahájila Komise řízení podle nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205) a účastníky řízení o tom informovala dne 6. března 2006.

5 Dne 10. února 2006 zaslala Komise několika společnostem, včetně žalobkyň, žádosti o informace. Guardian Europe na tuto žádost odpověděla dne 10. března 2006.

6 Dne 9. března 2007 přijala Komise oznámení námitek, které určila ve dnech 13. a 14. března 2007 několika společnostem, včetně žalobkyň.

7 Dne 28. listopadu 2007 přijala Komise [sporné rozhodnutí,] […] které bylo žalobkyním oznámeno dne 3. prosince 2007.

8 [Sporné] rozhodnutí bylo určeno rovněž společnostem Asahi Glass, Glaverbel, Pilkington Deutschland AG, Pilkington Group Ltd, jakož i Pilkington Holding GmbH (dále společně jen ‚Pilkington'), Compagnie de Saint-Gobain SA a Saint-Gobain Glass France SA (dále společně jen ‚Saint-Gobain').

9 Ve [sporném] rozhodnutí Komise uvedla, že se společnosti, kterým bylo napadené rozhodnutí určeno, účastnily jediného a trvajícího jednání porušujícího článek 81 odst. 1 ES, uskutečňovaného na území Evropského hospodářského prostoru (EHP), které spočívalo ve stanovování zvýšených cen, minimálních cen, cenových cílů, zmrazování cen a jiných obchodních podmínek pro prodej nezávislým zákazníkům čtyř kategorií výrobků z plochého skla používaných ve stavebnictví, a to plaveného skla, skla s nízkou emisivitou, laminovaného skla a neopracovaných zrcadel, jakož i ve výměně citlivých obchodních informací.

10 Žalobkyně byly shledány odpovědnými za protiprávní jednání za období od 20. dubna 2004 do 22. února 2005 a byla jim společně a nerozdílně uložena pokuta ve výši 148 milionů eur."

4. Společnost Guardian napadla sporné rozhodnutí před Tribunálem žalobou ze dne 12. února 2008.

II – **Napadený rozsudek**

5. Na podporu návrhových žádání směřujících k částečnému zrušení sporného rozhodnutí společnost Guardian uvedla jediný žalobní důvod vycházející z nesprávného posouzení skutkového stavu týkajícího se doby trvání její účasti na kartelové dohodě a zeměpisného rozsahu kartelové dohody. Návrhová žádání směřující ke snížení pokuty spočívala na třech žalobních důvodech. První se týkal vyvození důsledků z žalobního důvodu směřujícího k částečnému zrušení. Druhým společnost Guardian uplatňovala porušení zásady zákazu diskriminace a povinnosti odůvodnění. Pokud jde o třetí důvod, vycházel z nesprávného posouzení role společnosti Guardian v kartelové dohodě. Tribunál žalobu v plném rozsahu zamítl.

6. Nejprve Tribunál rozhodl o přípustnosti dopisu předloženého Komisí dne 10. února 2012 takto:

„19 Na jednání žalobkyně zpochybnily přípustnost dopisu Komise ze dne 10. února 2012 z důvodu, že tento dopis obsahoval číselné údaje, které jim nikdy předtím nebyly oznámeny.

20 Komise se domnívá, že tento dopis, který představuje doplnění její odpovědi na otázky, které jí položil Tribunál dne 23. ledna 2012, je přípustný.

21 Je třeba uvést, že tento dopis nebyl Tribunálu doručen ve lhůtě, která byla stanovena Komisi, přesto však byl žalobkyním oznámen dne 10. února 2012. Tento list obsahuje vyjádření k dokumentu předloženému žalobkyněmi dne 8. února 2012, jakož i doplnění k odpovědi Komise na písemnou otázku, jejíž zodpovězení požadoval Tribunál před jednáním a která se týkala metody výpočtu výše pokuty navržené žalobkyněmi v případě vyloučení závislých prodejů. Komise v něm zaprvé uvedla, že se číselné údaje uvedené v tabulce č. 1 oznámení námitek netýkaly pouze interních prodejů, ale i některých prodejů kategorií skla, které nakonec nebyly v napadeném rozhodnutí zohledněny, a zadruhé poměru mezi celkovými prodeji členů kartelové dohody a jejich interními prodeji.

22 Vzhledem k obsahu tohoto dopisu a skutečnosti, že tento dopis byl předán účastníkům řízení, kteří k němu mohli podat vyjádření na jednání, je třeba dotčený dokument považovat za přípustný a zamítnout námitku nepřípustnosti vznesenou žalobkyněmi.“

7. Návrhová žádání směřující ke zrušení byla zamítnuta z důvodů uvedených v bodech 28 až 93 napadeného rozsudku.

8. Pokud jde o návrhová žádání směřující ke snížení pokuty, zní body 98 až 107 napadeného rozsudku takto:

„98 Žalobkyně se domnívají, že Komise porušila zaprvé zásadu zákazu diskriminace tím, že z výpočtu pokuty tří dalších členů kartelové dohody vyloučila hodnotu závislých prodejů, tedy interních prodejů skupin, a zadruhé povinnost uvést odůvodnění týkající se těchto výpočtů.

99 Žalobkyně tak zdůrazňují, že při nedostatku odůvodnění týkajícího se výpočtu pokuty tří dalších členů kartelové dohody a vzhledem k důvěrné povaze použitých údajů, je pro ně nemožné určit povahu a hodnotu vyloučených závislých prodejů pro každého jednotlivého účastníka kartelové dohody. Tvrdí, že Tribunálu tudíž přísluší, aby kompenzoval vyloučení uvedených prodejů tím, že sníží výši pokuty, která jim byla uložena, poměrně k objemům vyloučeným z trhu s plochým sklem. Toto řešení by bylo v souladu s pokyny pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 (Úř. věst. C 210, s. 2, dále jen ‚pokyny [z roku 2006]‘), jelikož toto řešení umožňuje vhodným způsobem reflektovat relativní váhu podniku na relevantním trhu a bylo již přijato Tribunálem.

100 Žalobkyně uvádějí, že Komise z celkové hodnoty trhu ve výši 2,7 miliard eur vyloučila miliardu eur odpovídající závislým prodejům. Toto číslo vyplývá z odečtení celkové částky prodejů plochého skla uvedené v[e sporném] rozhodnutí, totiž 1,7 miliard eur (bod 41 odůvodnění [sporného] rozhodnutí), od celkové částky uvedené v oznámení námitek, totiž 2,7 miliard eur (bod 41 odůvodnění [sporného] rozhodnutí) a představuje 37 % celkového objemu trhu, jehož hodnota je 2,7 miliard eur.

101 Komise popírá argumenty žalobkyň.

102 Podle ustálené judikatury závisí rozsah povinnosti uvést odůvodnění na povaze dotčeného aktu a kontextu, v němž byl přijat. Z odůvodnění musí jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, tak aby zaprvé soud Evropské unie mohl vykonávat svůj přezkum a zadruhé aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, aby mohly hájit svá práva a ověřit, zda je rozhodnutí opodstatněné.

103 Není vyžadováno, aby v odůvodnění byly uvedeny všechny relevantní skutkové a právní okolnosti, jelikož otázka, zda odůvodnění aktu splňuje požadavky článku 253 ES, musí být posuzována nejen s ohledem na jeho znění, ale také s ohledem na jeho kontext a rovněž s ohledem na všechna pravidla upravující dotčenou oblast […].

104 V projednávané věci měla Komise za to, že se protisoutěžní dohody týkaly prodejů plochého skla nezávislým zákazníkům (bod 377 odůvodnění [sporného] rozhodnutí) a proto tyto prodeje použila pro výpočet základní částky pokut (bod 41 odůvodnění, tabulka č. 1, a bod 470 odůvodnění [sporného] rozhodnutí). Komise tudíž z výpočtu pokuty vyloučila prodej plochého skla určený ke zpracování podnikovým úsekem nebo společností téže skupiny. Jelikož byla existence protisoutěžního jednání prokázána pouze u prodejů nezávislým zákazníkům, nelze Komisi vytýkat, že z výpočtu pokuty vyloučila interní prodeje vertikálně integrovanými členy kartelové dohody. Kromě toho jí nelze vytýkat, že neodůvodnila vyloučení uvedených prodejů z výpočtu pokuty

105 Jak uvedla Komise, nebylo dále prokázáno, že vertikálně integrovaní členové kartelové dohody, kteří dodávali dotyčné výrobky oddělením téhož podniku nebo společnostem, které patřily do téže skupiny podniků, měly nepřímý zisk z dohodnutého zvýšení cen[,] ani že zvýšení tržních cen na vstupu vedlo ke konkurenční výhodě na trhu výrobků z plochého skla na výstupu.

106 Konečně, pokud jde o argument, podle kterého Komise porušila zásadu zákazu diskriminace tím, že z výpočtu pokuty vyloučila interní prodeje, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury zásada rovného zacházení nebo zákazu diskriminace vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněné […]. Jelikož se Komise v projednávané věci domnívala, že se protisoutěžní dohody dotýkaly pouze cen plochého skla účtovaných nezávislým zákazníkům, vedlo ji vyloučení interních prodejů z výpočtu pokuty v případě vertikálně integrovaných členů kartelové dohody pouze k tomu, že rozdílně zacházela s objektivně rozdílnými situacemi. Proto nelze Komisi vytýkat, že porušila zásadu zákazu diskriminace.

107 Tento žalobní důvod je proto třeba zamítnout v plném rozsahu.“

III – **Ke kasačnímu opravnému prostředku**

9. Společnost Guardian a Komise se účastnily písemné části řízení před Soudním dvorem, jakož i jednání, které se konalo dne 12. prosince 2013.

10. Před posouzením tří důvodů kasačního opravného prostředku uplatněných společností Guardian je třeba se vrátit k procesní otázce, která vyvstala v projednávané věci (po první výměně spisů účastnic řízení). Společnost Guardian ohledně prvního důvodu kasačního opravného prostředku v podstatě tvrdí, že Komise poprvé předložila důkaz o účincích kartelu na vnitřní prodeje až v kasační odpovědi. Tímto důkazem bylo prohlášení společnosti Saint-Gobain učiněné v průběhu správního řízení a zmíněné v bodě 37 odpovědi Komise. Měl prokázat, že ceny prodejů v rámci skupiny byly upraveny podle cen stanovených kartelovou dohodou, a měl tak vyvracet tezi, – kterou do té doby hájila Komise, a kterou Tribunál převzal, – že o takové úpravě neexistuje důkaz.

11. Žádost společnosti Guardian o připuštění repliky v tomto ohledu byla zamítnuta. Společnost Guardian tedy k Soudnímu dvoru předložila žádost o změnu kasačního opravného prostředku ve světle toho, co považuje za novou skutečnost. Tato žádost byla rovněž zamítnuta.

12. Podle mého názoru stačí konstatovat, že se nejedná o novou skutečnost, jelikož společnost Guardian již ve stadiu správního řízení věděla (nebo v každém případě mohla vědět) o dokumentu od společnosti Saint-Gobain obsahujícím uvedené prohlášení.

13. V prvním důvodu kasačního opravného prostředku společnost Guardian tvrdí, že Tribunál porušil zásadu rovného zacházení, když potvrdil nezohlednění závislých prodejů při výpočtu pokut uložených sporným rozhodnutím společnostem Asahi/Glaverbel, Pilkington a Saint-Gobain. Ve druhém důvodu kasačního opravného prostředku společnost Guardian tvrdí, že Tribunál tím, že dopis, který jí Komise poslala dne 10. února 2012 (dále jen „dopis ze dne 10. února 2012“), prohlásil za přípustný, porušil svůj jednací řád, jakož i zásadu práva na obhajobu a zásadu rovnosti zbraní. Konečně, ve třetím důvodu kasačního opravného prostředku společnost Guardian tvrdila, že délka řízení před Tribunálem byla nepřiměřená, což je porušením jejího základního práva na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě. Prvními dvěma důvody se budu zabývat současně.

A – *K prvnímu a druhému důvodu kasačního opravného prostředku*

14. První důvod vychází z porušení zásady rovného zacházení. Tento důvod směřuje proti bodům 104 až 106 napadeného rozsudku.

1. Argumenty účastnic řízení

15. Společnost Guardian v podstatě tvrdí, že podle ustálené judikatury zásada rovného zacházení ukládá povinnost považovat pro účely výpočtu pokuty vnitřní prodeje za srovnatelné s prodeji třetím nezávislým osobám [4]. Společnost Guardian nicméně zdůrazňuje, že nezpochybňuje legalitu vyloučení vnitřních prodejů vůči vertikálně integrovaným podnikům, ale legalitu neexistence snížení v poměru rovnocenném uložené pokutě.

16. Komise odpověděla, že Tribunál v bodě 105 napadeného rozsudku pouze konstatoval skutečnost, když uvedl, – což společnost Guardian nezpochybnila [5] – že se neví, zda a v jakém rozsahu měli vertikálně integrovaní výrobci plochého skla prospěch ze soutěžní výhody na navazujícím trhu. Společnost Guardian mimoto existenci takové výhody nijak neprokázala ani v prvním stupni, ani v rámci projednávaného kasačního opravného prostředku (což by v každém případě bylo pozdě).

4 — Rozsudky Europa Carton v. Komise (T-304/94, EU:T:1998:89, bod 117); KNP BT v. Komise (C-248/98 P, EU:C:2000:625, bod 62), který byl vydán na základě kasačního opravného prostředku proti rozsudku KNP BT v. Komise (T-309/94, EU:T:1998:91); Lögstör Rör v. Komise (T-16/99, EU:T:2002:72, bod 360); Tokai Carbon a další v. Komise (T-71/03, T-74/03, T-87/03 a T-91/03, EU:T:2005:220, bod 260).

5 — Podle Komise v bodě 33 kasačního opravného prostředku žalobkyně nenapadají *skutková* zjištění Tribunálu, ale pouze tvrdí, že Tribunál uplatnil nesprávnou *právní* normu pro určení relevance daných konstatování.

2. Posouzení

a) Body 104 a 105 napadeného rozsudku

17. Nejsem příliš přesvědčen výkladem bodu 105 napadeného rozsudku, který provedla Komise, a jehož znění připomínám: „Jak uvedla Komise, nebylo dále prokázáno, že vertikálně integrovaní členové kartelové dohody, kteří dodávali dotyčné výrobky oddělením téhož podniku nebo společnostem, které patřily do téže skupiny podniků, měly nepřímý zisk z dohodnutého zvýšení cen[,] ani že zvýšení tržních cen na vstupu vedlo ke konkurenční výhodě na trhu výrobků z plochého skla na výstupu“.

18. Uvádím, že tento bod, který v úvodu obsahuje výraz „dále“, nenaznačuje souslovím „nebylo dále prokázáno“, že vertikálně integrovaní členové kartelové dohody měli z kartelové dohody nepřímý zisk.

19. Komise tedy z bodu 105 napadeného rozsudku nesprávně vyvodila, že tento případný nepřímý zisk měl být prokázán společností Guardian.

20. Dodávám, že v bodě 104 napadeného rozsudku Tribunál rovněž použil pasivum, když uvedl, že „byla existence protisoutěžního jednání prokázána pouze u prodejů nezávislým zákazníkům“, přičemž toto tvrzení bylo podle společnosti Guardian v rozporu s bodem 377 sporného rozhodnutí, podle kterého „se koluzní ujednání týkala cen uplatňovaných vůči nezávislým zákazníkům“, aniž by byly výslovně vyloučeny vnitřní prodeje.

b) Pravidlem je zahrnout závislé prodeje do obratu, který slouží jako základ pro výpočet pokuty

21. Podle mého názoru, ačkoli se podle judikatury Soudního dvora nemůže porušení čl. 81 odst. 1 ES vztahovat na vztahy v rámci hospodářské jednotky tvořené skupinou společností[6], ukládá judikatura Soudního dvora[7] rovněž rovné zacházení se závislými prodeji či vnitřními prodeji a vnějšími prodeji, aby se předešlo jakékoli diskriminaci mezi vertikálně integrovanými podniky a podniky, které vertikálně integrované nejsou.

22. Dodržování tohoto pravidla ukládají jak pokyny z roku 1998[8], tak pokyny z roku 2006.

23. Pokud jde o pojem „hodnota tržeb“, pokyny z roku 2006 vysvětlují v bodech 5 a 6 „úvodu“, že „[a]by Komise dosáhla [uvedených] cílů, měla by při určování výše pokut vycházet z *hodnoty tržeb za zboží nebo služby, jichž se protiprávní jednání týká*“ a „[k]ombinace hodnoty tržeb souvisejících s protiprávním jednáním a doby trvání je *vhodnou hodnotou pro vyhodnocení ekonomického významu protiprávního jednání a relativní váhy každého podniku, který se podílel na protiprávním jednání. Jedná se o ukazatele, které poskytnou vhodnou informaci o řádové hodnotě pokuty a nemělo by se s nimi nakládat jako se základem pro automatický nebo aritmetický výpočet*“ (kurziva doplněna autorem stanoviska).

6 — Viz zejména rozsudek Viho v. Komise (C-73/95 P, EU:C:1996:405, body 16 a 17).

7 — Rozsudek KNP BT v. Komise (EU:C:2000:625, bod 62).

8 — Pokyny o metodě stanovování pokut udělených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3; Zvl. vyd. 08/01, s. 171, dále jen „pokyny z roku 1998“).

24. Dále v části „Metoda pro stanovení pokut“, bodu „1. Základní částka pokuty“ a „A. Stanovení hodnoty tržeb“, je v bodě 13 vysvětleno, že „[p]ři určování základní výše udělované pokuty bude Komise vycházet z *hodnoty tržeb za zboží nebo služby v* příslušné zeměpisné oblasti uvnitř EHP, které *přímo nebo nepřímo*[9] *souvisejí s protiprávním jednáním*. Komise pro výpočet obvykle použije tržby podniku během posledního celého hospodářského roku jeho účasti na protiprávním jednání (dále jen ‚hodnota tržeb‘)“[10] (kurziva doplněna autorem stanoviska).

25. V tomto ohledu přitom konstatování učiněné v bodě 104 napadeného rozsudku, že Komise měla za to, že se dotčené protisoutěžní dohody týkaly prodejů plochého skla nezávislým zákazníkům, pomíjí skutečnost, že zohlednění vnitřních prodejů pro účely výpočtu pokuty nezávisí na tom, zda se kartelová dohoda výslovně týká nezávislých zákazníků, nebo zda se obecněji týká rovněž převodních cen v rámci skupiny, která se účastní kartelové dohody.

i) Judikatura

26. Zde je především nutné připomenout, že dokonce i před pokyny z roku 1998 se Komise opírala o celkový obrat dosažený prodejem dotčeného výrobku v posledním roce kartelové dohody[11].

27. Dále, jakmile byly použitelné pokyny z roku 1998, Soudní dvůr potvrdil, že Komise takto mohla jednat, když rozhodl[12], že „i když pokyny [z roku 1998] nestanoví, že se výše pokut vypočítá podle celkového obratu nebo relevantního obratu, nebrání tomu, aby tyto obraty byly zohledněny při stanovení výše pokuty, aby byly dodrženy obecné právní zásady [Unie] a vyžadují-li to okolnosti“.

28. Ve věcech, které přezkoumám dále, konstatuji, že to byl vždy vertikálně integrovaný účastník kartelové dohody, kdo před Tribunálem nebo Soudním dvorem napadl praxi Komise spočívající v zahrnutí závislých prodejů do obratu sloužícího jako základ pro výpočet pokuty.

29. Rozsudky Europa Carton v. Komise (EU:T:1998:89), KNP BT v. Komise (EU:C:2000:625), KNP BT v. Komise (EU:T:1998:91) (všechny tři se týkají kartelové dohody „Karton“), Lögstör Rör v. Komise (EU:T:2002:72) (kartelová dohoda „Předizolované trubky“), jakož i Tokai v. Komise (EU:T:2005:220) (kartelová dohoda „Speciální grafity“) totiž mají následující společné vlastnosti: i) žalobce byl vertikálně integrován, ii) Komise zohlednila závislé prodeje a iii) žalobce měl za to, že měly být vyloučeny.

30. Jaká byla odpověď Tribunálu nebo Soudního dvora v těchto věcech?

9 — Poznámka pod čarou v pokynech z roku 2006 uvádí, že „Jak tomu bude například při horizontálních dohodách o stanovení cen daného výrobku, kde cena takového výrobku bude sloužit jako základ ceny kvalitativně vyšších či nižších výrobků“.

10 — Viz například de Broca, H., *The Commission revises its Guidelines for setting fines in antitrust cases*, zveřejněno v úředním tisku GŘ Komise „pro hospodářskou soutěž“: Competition Policy Newsletter, číslo 3, podzim 2006, p. 1, jenž vysvětluje, že „by using a clearer reference to each undertaking’s ‘value of sales’, the 2006 Guidelines intend to reflect, even approximately and imperfectly, the economic importance of the infringement as a whole as well as the relative weight of each undertaking participating in the infringement. The 1998 Guidelines, based on a lump sum system, have often been critici[s]ed on that particular aspect, even though this criticism was largely misplaced. In fact, a number of tools corrected the obvious drawbacks of a pure lump sum system. For instance, the Commission fixed starting amounts below the 20 million euros threshold mentioned in the 1998 Guidelines for very serious infringements taking place on small markets; it also differentiated between undertakings on the basis of their respective size in the market concerned (the so-called ‘groupings’) [...]. If anything, the 1998 Guidelines rather reflected the insufficient level of fines imposed on ‘large’ infringements or on large players, something which the 2006 Guidelines will probably correct“.

11 — Viz například následující doktrínu: Castillo de la Torre, F., *The 2006 Guidelines on Fines: Reflections on the Commission’s Practice*, (2011) 33 World Competition 359 (poznámka 37): „In the press release relating to the Cement cartel (IP/94/1108), the Commission stated: ‘calculation [of fines] is normally based on the Community turnover in the product concerned’. In Cartonboard, the Commission explained the method used: ‘fines of a basic level of 9 or 7.5 % of the turnover of each undertaking addressed by the decision on the Community cartonboard market in 1990 were imposed on the undertakings regarded as the “ringleaders” of the cartel and on the other undertakings respectively’ (Case T-348/94, Enso Española v. Commission [1998] ECR II-1875, para. 247). See also, the calculation of the fine in Steel Beams, in Case T-151/94, British Steel v. Commission [1999] ECR II-629, paras 598–605“.

12 — Viz rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 209 a citovaná judikatura, bod 258). Viz rovněž, mimo jiné, rozsudky Tribunálu Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik v. Komise (T-69/04, EU:T:2008:415, body 176 a 177), Tomra Systems a další v. Komise (T-155/06, EU:T:2010:370, bod 317), a Ballast Nedam Infra v. Komise (T-362/06, EU:T:2012:492, bod 122).

31. Ve věci Europe Carton v Komise, EU:T:1998:89, Tribunál právem uvedl, že zohlednění hodnoty závislých prodejů společnosti pro účely stanovení částky pokuty nebylo zakázáno žádným konkrétním ustanovením. Přístup v projednávané věci spočíval v přezkumu zisků z kartelové dohody. Žalobkyně přitom na svoje vnitřní prodeje neuplatnila ceny praktikované na základě kartelové dohody (body 123 a 128).

32. V bodě 62 rozsudku KNP BT v Komise, EU:C:2000:625, Soudní dvůr [13] odkázal na bod 128 rozsudku Tribunálu a uvedl, že „[n]ezohlednit hodnotu vnitřních dodávek kartonu společnosti Europa Carton by nezbytně vedlo k neodůvodněnému zvýhodnění vertikálně integrovaných společností. Mohlo by v takové situaci dojít k tomu, že zisk plynoucí z kartelové dohody by nebyl zohledněn a dotčený podnik by ušel sankci přiměřené svému významu na výrobkovém trhu, který byl předmětem protiprávního jednání“.

33. Ve věci KNP BT v Komise, EU:T:1998:91, Tribunál konstatoval, že „žalobkyně nepředložila žádný důkaz, který by mohl prokázat,“ že Komise neměla zohlednit závislé prodeje (bod 112).

34. Konečně v rozsudku Lögstör Rör v. Komise, EU:T:2002:72, (v bodě 360) a v rozsudku Tokai v. Komise, EU:T:2005:220, (v bodě 260) Tribunál odkázal na výše uvedené rozsudky KNP BT v Komise, EU:C:2000:625, a Europa Carton, EU:T:1998:89.

ii) Pokyny Komise

35. Jak Soudní dvůr připomněl v rozsudku KME Germany a další v. Komise [14], tentokrát ohledně pokynů z roku 2006, „[v] zájmu transparentnosti [Komise] přijala pokyny, ve kterých uvádí, z jakého důvodu zohlední určité okolnosti protiprávního jednání a důsledky, které z těchto okolností mohou vyplývat pro výši pokuty“. Navíc Tribunál rozhodl [15], že „[m]etoda výpočtu výše pokuty obsažená v pokynech sice není jedinou možnou metodou, může však zajistit *konzistentní rozhodovací praxi* v oblasti ukládání pokut, která umožňuje *zaručit rovné zacházení* s podniky, které jsou sankcionovány za protiprávní jednání porušující pravidla práva hospodářské soutěže“ (kurziva doplněna autorem stanoviska).

36. Skutečnost, že v projednávané věci vyvstal problém zahrnutí či nezahrnutí vnitřních prodejů do obratu, který slouží jako základ pro výpočet pokuty (a problém případné diskriminace mezi podniky podle toho, zda jsou či nejsou vertikálně integrovány), je nesporně spojena s tím, že Komise v politice ukládání pokut (která osciluje mezi vyloučením a zahrnutím vnitřních prodejů do uvedeného pojmu a existuje tedy nebezpečí, že je náhodná) kyvadlově používá pokyny z roku 2006 a konkrétněji pojem „hodnota tržeb [16]“.

13 — Viz rovněž stanovisko generálního advokáta Mischa v uvedené věci (EU:C:2000:258), kterým se Soudní dvůr řídil.

14 — (C-389/10 P, EU:C:2011:81, bod 126).

15 — Rozsudek Groupe Danone v. Komise (EU:T:2005:367, bod 523).

16 — Viz v tomto kontextu například výše uvedenou doktrínu *The 2006 Guidelines on Fines: Reflections on the Commission's Practice*, podle které rozhodnutí „Automobilové sklo“ „does not deviate from the 2006 Guidelines, but rather applies the concept of sales indirectly or directly related to the infringement to the case at hand“. Ve skutečnosti „much depends on whether the concept of sales ‚relating' to the infringement is narrowly or broadly construed“ (Kerse, C. S., a Khan, N., EU *Antitrust Procedure*, šesté vydání, Sweet & Maxwell, Londýn, 2012, s. 417). Navíc, pokud jde o pokyny z roku 2006 a pojem hodnota prodejů, „[t]he adoption of this new calculation method has somewhat reduced the margin of discretion of the Commission which, in every case, has to take a reasoned position on the sales included in the calculation of the fines. The identification of the goods and services to which the infringement indirectly or directly relates when setting the fine is expected to be a bone of contention in many cases. In several decisions already adopted under the [2006] Fining Guidelines, the determination of the value of the undertaking's sales of goods or services related to the infringement was highly debated […] [It follows from the Commission's practice] that, in order to determine the basic amount of the fine in cartel cases, the Commission need not provide proof of each occasion on which individual sales were affected by the cartel activities“ (Van Bael & Bellis, *Competition Law of the European Community*, vyd. Kluwer Law, 5. vydání, s. 1100).

37. Používání je kyvadlové, jelikož v rozporu s věcmi citovanými výše Komise trvá na tom, že kromě projednávané věci existují další, v nichž Komise při výpočtu pokut vnitřní prodeje nezohlednila [17]. Přitom kromě skutečnosti, že uvedená rozhodnutí sotva uvádí, že vnitřní prodeje nebyly zahrnuty do hodnoty tržeb vertikálně integrovaných producentů [18], byla přijata po sporném rozhodnutí. Jinými slovy, praxe Komise vždy byla zahrnovat vnitřní prodeje do obratu sloužícího pro výpočet pokuty, až do přijetí sporného rozhodnutí, v němž Komise bez odůvodnění (dokonce bez zmínky [19]) svůj přístup radikálně změnila.

38. Přitom judikatura [20] ukládá jediný výklad pokynů, kromě situace, kdy Komise v konkrétním případě uvede všechny důvody pro výjimku. Mimoto před „inovací“ sporného rozhodnutí byla praxe Komise v souladu jak s judikaturou, tak s pokyny.

39. V rozhodnutí „Mezinárodní stěhovací služby [21]“ Komise zdůrazňuje „zaprvé, že použití výrazu ‚zboží nebo služeb […] ve vztahu k […] protiprávnímu jednání‘ namísto výrazu ‚dotčené zboží nebo služby‘ naznačuje, že uvedený bod pokynů […] neodkazuje na prodej zboží nebo služeb, ohledně kterých existuje přímý důkaz, že byly dotčeny protiprávním jednáním. Takový výklad uvedeného bodu by mimo jiné Komisi ukládal, aby za účelem stanovení základní částky pokuty v kartelových věcech pokaždé prokázala, které individuální prodeje byly kartelovou dohodou dotčeny, zatímco judikatura vylučuje, aby pro účely uplatnění článku 81 [ES] byly zohledněny konkrétní účinky dohody, pokud se jeví, že jejím účelem bylo zabránit, omezit či narušit hospodářskou soutěž v rámci společného trhu“.

40. Uvedené rozhodnutí pokračuje, že „[z]adruhé má Komise za to, že se pojem ‚ve vztahu‘ obsažený v bodě 13 pokynů […] nepojí k pojmu ‚prodej‘, ale k pojmům ‚zboží a služby‘ obsaženým v tomtéž bodě. Jinými slovy, uvedený bod musí být vykládán v tom smyslu, že jakmile Komise určí zboží nebo služby v přímém nebo nepřímém vztahu k protiprávnímu jednání, hodnota tržeb veškerého uvedeného zboží nebo služeb je zohledněna za účelem určení základní částky pokuty“.

41. Doktrína vykládá pokyny z roku 2006 stejným způsobem. Jak uvádí D. Geradin [22], „v praxi to znamená, že Komise nemusí prokázat, jak se protiprávní jednání dotklo každého individuálního prodeje, jakmile je prokázáno, že se dotklo celé kategorie výrobků nebo služeb. Důvodem je, že výraz ‚ve vztahu […] k protiprávnímu jednání‘ odkazuje na ‚výrobky nebo služby‘ a nikoli na ‚prodej‘ “.

42. V dané kartelové dohodě nazvané „Mezinárodní stěhovací služby“ nebylo protiprávní jednání sjednané účastníky kartelové dohody uplatňováno na všechny smlouvy uzavřené na relevantním trhu.

43. V řízení o žalobě podané proti tomuto rozhodnutí [23] Tribunál zamítl argument, podle kterého může být pro výpočet relevantní hodnoty tržeb společnosti Team Relocations ve smyslu bodu 13 pokynů z roku 2006 zohledněna pouze hodnota tržeb za stěhování, které bylo skutečně ovlivněno protiprávním jednáním, – a nikoli celkový obrat dosažený společností Team Relocations na belgickém trhu mezinárodních stěhovacích služeb.

17 — Cituje svá rozhodnutí K(2009) 7601 final ze dne 7. října 2009 ve věci COMP/39.129, Výkonové transformátory, a K(2011) 7436 final ze dne 19. října 2011 ve věci COMP/39.605, Sklo pro katodové trubice.

18 — Což samo o sobě zasluhuje kritiku s ohledem na výše uvedenou judikaturu (v bodech 62 až 64 tohoto stanoviska).

19 — Viz v tomto ohledu rovněž bod 70 tohoto stanoviska.

20 — Viz judikaturu citovanou výše (v bodech 62 až 64 tohoto stanoviska).

21 — Rozhodnutí Komise C(2008) 926 final ze dne 11. března 2008 (věc COMP/38543 – mezinárodní stěhovací služby), body 532 a 533 odůvodnění.

22 — *The EU Competiton Law Fining System: A Reassessment*, (TILEC Discussion Paper, 2011-052) Tilburg: TILEC.

23 — Rozsudek Team Relocations a další v. Komise (T-204/08 a T-212/08, EU:T:2011:286, body 60-68).

44. „[Bod] 13 pokynů z roku 2006 zmiňuje ‚trž[by] […], které přímo nebo nepřímo souvisejí s protiprávním jednáním', a nikoli ‚trž[by] ovlivněn[é] protiprávním jednáním'. Znění odstavce 13 tedy odkazuje na tržby dosažené na relevantním trhu. To ostatně zcela jasně plyne z německé verze [bodu] 6 pokynů z roku 2006, ve které se mluví o ‚Umsatz auf den vom Verstoß betroffenen Märkten' (tržbách dosažených na trzích dotčených protiprávním jednáním). [Bod] 13 pokynů z roku 2006 se tak tím spíše neomezuje jen na případy, kdy Komise disponuje listinnými důkazy o protiprávním jednání" (bod 63 uvedeného rozsudku).

45. Podle bodu 64 téhož rozsudku, „[t]ento výklad potvrzuje i účel [unijních pravidel] hospodářské soutěže. Výklad navrhovaný společností Team Relocations by totiž vedl k tomu, že Komise by při stanovování základní částky pokut ukládaných ve věcech kartelových dohod musela ve všech jednotlivých případech určovat, které z tržeb jsou ovlivněny kartelovou dohodou. Takovou povinnost unijní soudy nikdy Komisi neuložily a nic nenasvědčuje tomu, že by měla v úmyslu si sama stanovit takovou povinnost v pokynech z roku 2006".

46. Kromě toho „[v]e věcech kartelových dohod, které jsou z podstaty věci tajné, se ostatně nelze vyhnout tomu, že některé důkazy dokládající projevy protisoutěžního jednání nebudou odhaleny […]" (bod 65).

47. Konečně podle bodu 66 uvedeného rozsudku „[z] ustálené judikatury […] plyne, že část obratu z prodeje zboží, které je předmětem protiprávního jednání, může poskytovat přesný ukazatel rozsahu protiprávního jednání na dotčeném trhu[24]. Konkrétně je obrat z prodeje výrobků, které byly předmětem restriktivního jednání, objektivním kritériem, které udává skutečnou míru škodlivosti tohoto jednání pro běžnou hospodářskou soutěž[25]. Pokyny z roku 2006 tuto zásadu převzaly."

48. Tento rozsudek byl potvrzen rozsudkem Soudního dvora[26], jehož bod 76 jasně uvádí, že pojem „hodnota tržeb" se neomezuje na „obrat dosažený pouze z prodejů, ohledně kterých je prokázáno, že byly skutečně dotčené [kartelovou dohodou][27]". Takové omezení by mělo podle Soudního dvora (bod 77) „mimo jiné za následek umělou minimalizaci hospodářského významu protiprávního jednání spáchaného daným podnikem, jelikož pouhá skutečnost, že byl nalezen omezený počet přímých důkazů o prodejích skutečně dotčených kartelovou dohodou, by vedla k uložení konečné pokuty bez skutečného vztahu k působnosti dotčené kartelové dohody. Taková odměna za utajení by rovněž poškodila sledovaný cíl a účinnou sankci za porušení článku 81 ES, a tudíž ji nelze připustit". Proto (podle jeho bodu 78) „Tribunál […] v bodě 62 napadeného rozsudku právem rozhodl, že ‚z [uvedeného bodu 13 pokynů z roku 2006] nevyplývá, že pouze hodnota tržeb za stěhování skutečně dotčená protiprávním jednáním může být zohledněna při výpočtu hodnoty relevantních tržeb'. V tomto ohledu se tedy mohl, aniž by se dopustil nesprávného právního posouzení, opřít v bodě 64 uvedeného rozsudku o cíl unijních pravidel hospodářské soutěže, v bodě 65 uvedeného rozsudku o nezbytnost zohlednit tajnou povahu kartelových dohod, která v projednávaném případě ‚skutečně znemožňuje odhalit skutečnosti týkající se jednotlivých dotčených stěhování', a v bodě 66 téhož rozsudku o judikaturu plynoucí z výše uvedeného rozsudku Musique Diffusion française a další v. Komise[28]".

24 — Rozsudek Musique Diffusion française a další v. Komise, (100/80 až 103/80, EU:C:1983:158, bod 121).

25 — Rozsudky British Steel v. Komise (T-151/94, EU:T:1999:52, bod 643) a Saint-Gobain Gyproc Belgium v. Komise (T-50/03, EU:T:2008252, bod 84). Tribunál rovněž zamítl „podpůrný" argument společnosti Team Relocations, podle kterého hodnota relevantních prodejů nemůže zahrnovat obrat dosažený stěhováním jednotlivců, tedy neplacený třetí osobou, neboť protiprávní jednání se takových stěhování netýkalo.

26 — Rozsudek Team Relocations a další v. Komise (C-444/11 P, EU:C:2013:464).

27 — Úplné znění bodu 76: „Z toho plyne, že bod 13 pokynů […] má za cíl určit jako výchozí bod pro výpočet pokuty uložené podniku částku, která odráží hospodářský význam protiprávního jednání a význam uvedeného podniku v jeho rámci. V důsledku toho, ačkoli pojem hodnoty tržeb uvedený v bodě 13 pokynů […] zajisté nezahrnuje prodeje dosažené dotčeným podnikem, které nespadají do působnosti vytýkané kartelové dohody, poškodilo by však cíl sledovaný uvedeným usnesením, pokud by byl tento pojem vykládán tak, že se týká pouze obratu dosaženého pouze na základě prodejů, ohledně kterých je prokázáno, že byly uvedenou kartelovou dohodou skutečně dotčeny."

28 — Viz rovněž body 85 až 87 uvedeného rozsudku Soudního dvora.

49. V bodě 28 rozsudku SGL Carbon v. Komise (C-564/08 P, EU:C:2009:703) týkajícího se rozhodnutí 2004/420/ES[29] Soudní dvůr uvedl, že „[m]imo jiné vyplývá […] ze sporného rozhodnutí, že jednotlivé částky obratu a procentuální podíly na trhu zahrnující vlastní spotřebu byly Komisi poskytnuty dotčenými podniky“.

50. V bodě 29 uvedeného rozsudku uvádí, že „[s] ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti Komise v bodech 291 až 295 sporného rozhodnutí výslovně konstatovala zahrnutí vlastní spotřeby do provedených výpočtů. V bodě 292 zmiňovaného rozhodnutí uvedla, že zohlednění hodnoty vlastní spotřeby při výpočtu obratů a podílů na trhu je zásadní, protože ignorovat tuto hodnotu by nezbytně vedlo k poskytnutí neodůvodněné výhody vertikálně integrovaným podnikům. V případě nezohlednění uvedené hodnoty by totiž skutečný zisk plynoucí z kartelové dohody takovému podniku nebyl zohledněn, takže uvedený podnik by unikl pokutě přiměřené jeho významu na výrobkovém trhu dotčeném protiprávním jednáním“.

51. Bod 30 uvedeného rozsudku připomíná „v tomto ohledu, že relevance zohlednění vlastní spotřeby při hodnocení obratů a podílů na trhu v kontextu, jako je kontext projednávané věci, byla uznána Soudním dvorem v[e výše uvedeném] rozsudku [KNP BT v. Komise, EU:C:2000:625, bod 62], ze kterého vyplývá, že nezohlednění hodnoty vnitřních plnění by nezbytně vedlo k neodůvodněnému zvýhodnění integrovaných společností, pokud jde o hodnocení zisku plynoucího z kartelové dohody pro takové podniky“.

52. Z toho plyne, že Komise zahrnula vnitřní prodeje, aniž by prokázala, že všechny prodeje těžily z protiprávního jednání.

53. Dalším příkladem této praxe Komise je rozhodnutí Liquid Crystal Displays (dále jen „LCD“) ze dne 8. prosince 2010[30], jež připomíná, že zohlednění závislých prodejů při výpočtu „dotčených prodejů“ bylo podle pokynů z roku 2006 nezbytné k „zabránění jakékoli diskriminaci mezi vertikálně integrovanými společnostmi a společnostmi, které nejsou vertikálně integrované[31]“. Komise totiž měla za to, že s účastníky kartelové dohody, kterými byli vertikálně integrované podniky, nemá být zacházeno příznivěji, než s ostatními účastníky.

29 — Rozhodnutí Komise ze dne 3. prosince 2003, v řízení podle článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (Věc C.38.359 – Výrobky na bázi uhlíku a grafitu pro elektrická a mechanická zařízení) (Úř. věst. L 125, s. 45).

30 — Rozhodnutí Komise K (2010) 8761 final ve věci COMP/39.309. Bod 382 odůvodnění: „Though both Direct EEA Sales and Direct EEA Sales Through Transformed products lead to the inclusion of – respectively – sales to related companies and intra-group sales for some of the parties, focusing on the first EEA sale of the product concerned by the infringement – whether transformed or not – to a company that is not part of the supplier undertaking ensures that no discrimination is made between vertically integrated companies and non-vertically integrated companies“; bod 383 odůvodnění: „As concerns Direct EEA Sales Through Transformed Products, the consumer harm inflicted by the cartel arrangements is clearly represented by the value of panels delivered within the transformed products to the final consumer in the EEA“; a konečně bod 394 odůvodnění: „in general, as explained in recital 238 with reference to the Cartonboard case, it can be reasonably assumed that an implemented cartel had effects on direct sales through transformed products“. Uvedený bod odůvodnění (238) zní takto: „As confirmed by the General Court in [Europa Carton v. Komise], even if the higher price resulting from a cartel is not always or not in its entirety passed on to intra-group customers, the competitive advantage deriving from this positive discrimination does foreseeably influence competition on the market […] Intra-group sales of LCD panels – in as far as they ended up into transformed products sold in the EEA – are therefore to be taken into account, just like intra-cartel sales in the EEA“.

31 — (Volný překlad.) V tomto ohledu lze poznamenat, že v rozhodnutí Komise K (2008) 3043 ze dne 25. června 2008 v řízení podle článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (COMP/39.180 – Fluorid hlinitý) (které vedlo k vydání rozsudku ICF v. Komise (T-406/08, EU:T:2013:322) a dále k věci C-467/13 P, v současné době projednávaná), měla Komise za to, že otázka, zda byly závislé prodeje zohledněny při výpočtu hodnoty tržeb a konečné pokuty není relevantní.

54. Na základě žaloby podané proti tomuto rozhodnutí Tribunál [32] zamítl mimo jiné první žalobní důvod, vycházející ze skutečnosti, že Komise nesprávně zahrnula prodeje žalobkyň do výpočtu pokuty. Podle Tribunálu z bodu 13 pokynů z roku 2006 nevyplývá, že při výpočtu hodnoty tržeb relevantních pro stanovení pokuty může být zohledněna pouze hodnota tržeb za plnění skutečně dotčené protiprávním jednáním [33] (bod 65). Formulace tohoto ustanovení se totiž týká tržeb dosažených na relevantním trhu, tedy na trhu dotčeném protiprávním jednáním. Tím spíše se uvedený bod netýká pouze případů, v nichž má Komise k dispozici důkazy protiprávního jednání (bod 66).

55. Tribunál dále uvádí, že „[t]ento výklad byl potvrzen cílem unijních pravidel hospodářské soutěže. Výklad navrhovaný žalobkyní by totiž vedl k tomu, že Komise by při stanovování základní částky pokut ukládaných ve věcech kartelových dohod musela ve všech jednotlivých případech určovat, které z tržeb jsou ovlivněny kartelovou dohodou. Takovou povinnost unijní soudy nikdy Komisi neuložily a nic nenasvědčuje tomu, že by měla v úmyslu si sama stanovit takovou povinnost v pokynech z roku 2006“ (bod 67). „Pokud je produkt, který je předmětem kartelové dohody, prodáván na vnitřním trhu, je hospodářská soutěž v jeho rámci narušena, a Komise to musí zohlednit při výpočtu pokuty, kterou uloží podniku, který měl z takového prodeje zisk. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že článek 81 ES směřuje k ochraně nejen zájmů soutěžitelů nebo spotřebitelů, ale struktury trhu, a tím hospodářské soutěže jako takové [34]“ (bod 70). Proto „není důležité, zda společnosti LGE a Philips skutečně zaplatily ceny zvýšené z důvodu kartelové dohody, a zda toto případné zvýšení promítly do cen konečných výrobků, včetně kartelizovaných LCD, které prodávaly evropským spotřebitelům“ (bod 71).

56. Pouze podpůrně Tribunál konstatuje, že rovněž vyplývá „ze spisu, že prodeje kartelizovaných LCD zákazníkům spojeným s účastníky kartelové dohody byly předmětem jednání v rámci uvedené dohody“ (body 73 až 89). Mimoto Tribunál rozhodl, že není rozhodující otázka, zda k dotčeným prodejům došlo za ceny ovlivněné kartelovou dohodou, ale skutečnost, že byly uskutečněny na trhu dotčeném existencí kartelové dohody, které se žalobkyně účastnily (bod 97).

57. V rozhodnutí týkajícím se kartelové dohody „Koupelnová vybavení [35]“ byl vznesen argument, že určité zvláštní produkty nebyly zahrnuty kartelovou dohodou a měly být vyloučeny z hodnoty tržeb. Komise tuto tezi odmítla: i za předpokladu, že by seznam zvláštních cen („special price list“) nikdy nebyl přímo ani nepřímo předmětem diskuzí o cenách na setkáních účastníků kartelové dohody, byly prodeje spojené s tímto seznamem ovlivněny protiprávním jednání, neboť uvedené „zvláštní“ ceny byly velmi pravděpodobně stanoveny podle „běžných“ cen [36].

58. V řízení o žalobě podané proti uvedenému rozhodnutí (T-373/10, T-374/10, T-382/10 a T-402/10 [37]) Tribunál zamítl pátý žalobní důvod vycházející ze zahrnutí prodejů nedotčených protiprávním jednáním do výpočtu pokuty jako neopodstatněný. Měl za to, že „je v souladu s [bodem] 13 pokynů z roku 2006, aby Komise zohlednila prodej produktů velkoobchodům v plném rozsahu,

32 — Rozsudek LG Display a LG Display Taiwan v. Komise (T-128/11, bod 60 a následující). Viz rovněž rozsudek InnoLux v. Komise (T-91/11, EU:T:2014:92).

33 — V tomto smyslu viz rozsudek Putters International v. Komise (T-211/08, EU:T:2011:289, bod 58).

34 — Rozsudek Soudního dvora T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343, bod 38) a GlaxoSmithKline Services a další v. Komise (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P a C-519/06 P, EU:C:2009:610, bod 63).

35 — Rozhodnutí Komise C (2010) 4185 final ze dne 23. června 2010, v řízení podle článku [81 CE] a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/39.092 — Koupelnová vybavení).

36 — Viz k této problematice rovněž Kerse C. S. a Khan N., s. 412 až 419.

37 — Rozsudek Villeroy & Boch Austria a další v. Komise (EU:T:2013:455, bod 335 a následující). Například bod 342: „je třeba konstatovat, že neprokázaly, že koordinace velkoobchodních prodejních cen podle uvedených sazebníků hrubých cen neměly žádný vliv na stanovení dalších cenových sazebníků. Přitom jak uvedla Komise v písemných vyjádřeních, aniž by žalobkyně předložily argument nebo důkaz o opaku, sazebníky hrubých cen použité na velkoobchodní prodeje výrobků, které byly předmětem koordinace, sloužily jako referenční sazebníky pro výrobce koupelnového vybavení, jelikož žalobkyně prodávaly velkoobchodům své produkty, které nebyly určeny k třístupňové distribuci“. Viz rovněž rozsudek Keramag Keramische Werke a další v. Komise (T-379/10 a T-381/10, EU:T:2013:457), Rubinetteria Cisal v. Komise (T-368/10, EU:T:2013:460) („Koupelnová vybavení“), jakož i Parker ITR a další v. Komise (T-146/09, EU:T:2013:258) („Námořní hadice“).

jelikož uvedené prodeje byly všechny přímo nebo nepřímo dotčeny daným protiprávním jednáním. Argument předložený žalobkyní, podle kterého Komise nedisponuje širokou posuzovací pravomocí ohledně obratu, který má být zohledněn, je třeba zamítnout, protože Komise se v tomto ohledu nedopustila nesprávného právního posouzení“.

59. Dále je zajímavé uvést, co Tribunál rozhodl ohledně kartelové dohody „[m]ěděné průmyslové trubky“ ve věci T-127/04 [38], přičemž jeho rozsudek byl potvrzen rozsudkem Soudního dvora ve věci C-272/09 P [39]. Tribunál ověřoval, zda bylo nesprávné, když Komise při hodnocení velikosti dotčeného trhu zohlednila cenu mědi. Žalobkyně v tomto ohledu tvrdí, jednak že výrobci průmyslových trubek nemají vliv na cenu mědi, protože se stanovuje podle LME [40], a jednak že o tom, za jakou cenu se kov nakoupí, rozhodují ti, kdo nakupují průmyslové trubky. Žalobkyně též zdůrazňují, že fluktuace cen kovu nemá žádný dopad na jejich zisk. Přitom podle Tribunálu, „[j]e však třeba konstatovat, že neexistuje žádný pádný důvod, proč by obrat na relevantním trhu měl být počítán bez zahrnutí určitých výrobních nákladů. Jak tedy správně uvedla Komise, ve všech průmyslových odvětvích existují náklady spjaté s konečným výrobkem, na které výrobce nemá vliv, ale které nicméně tvoří podstatnou část celé jeho činnosti, a proto nemohou být při stanovení výchozí částky pokuty z jeho obratu vyloučeny[[41]]. Skutečnost, že cena mědi tvoří významnou část konečné ceny průmyslových trubek nebo že riziko fluktuace cen mědi je o dost vyšší než u jiných surovin, nemůže tento závěr vyvrátit“. Dodávám, že i když byla pokuta v této věci uložena na základě pokynů z roku 1998, přístup Tribunálu je relevantní ve světle pokynů z roku 2006 v rozsahu, v jakém je pokuta založena na celkové hodnotě relevantního trhu.

60. Konečně v rozhodnutí COMP/39.125 „Automobilové sklo [42]“, Komise pro výpočet pokuty zohlednila jako relevantní pouze prodeje dodavatelů skla výrobcům vozidel, ohledně kterých existovaly přímé důkazy o kartelové dohodě. To uvedla také společnost Team Relocations v rozsudku Team Relocations a další v Komise, EU:T:2011:286. Tribunál však uvedl, že Komise v bodě 663 odůvodnění rozhodnutí „Automobilové sklo“ vyšla ze zásady, že skutečnost, že pro všechna jednání související se „zákazníky podle typu vozidla“ nejsou k dispozici konkrétní důkazy, neomezuje určování hodnoty tržeb jen na ty zákazníky, ve vztahu k nimž existují přímé důkazy, neboť kartelové dohody jsou z podstaty věci tajné a důkazní podklady ve většině případů, ne-li vždy, zůstávají neúplné [43]. Ačkoli Komise tuto zásadu následně v bodech 664 až 667 odůvodnění citovaného rozhodnutí relativizovala, Tribunál konstatoval, že tak učinila jen ve vztahu ke dvěma mimořádným obdobím na počátku a na konci doby, během které docházelo k protiprávnímu jednání, a to proto, že předpokládala, že v uvedených obdobích dodavatelé automobilového skla měnili své nabídky výlučně vůči vybraným velkým zákazníkům. Proto podle Tribunálu přístup Komise v uvedeném rozhodnutí nebyl v rozporu s přístupem uplatněným v rozhodnutí „mezinárodní stěhovací služby“.

61. Mohla mít Komise vzhledem k tomu dobré důvody odchýlit se v projednávané věci od pokynů?

38 — Rozsudek KME Germany a další v. Komise (EU:T:2009:142, body 89 až 91).

39 — Rozsudek KME Germany a další v. Komise (EU:C:2011:810).

40 — The London Metal Exchange (Londýnská burza kovů; „LME“).

41 — Tribunál zde odkazuje na svůj rozsudek Cimenteries CBR a další v. Komise, T-25/95, T-26/95, T-30/95až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, EU:T:2000:77, body 5030 a 5031.

42 — Rozhodnutí Komise C(2008) 6815 final ze dne 12. listopadu 2008, jehož shrnutí bylo zveřejněno v Úředním věstníku ze dne 25. července 2009 (Úř. věst. C 173, s. 13).

43 — Rozhodnutí „Automobilové sklo“, bod 663: „the fact that specific evidence is not available for each and every discussion that took place on the respective car accounts within the overall arrangements does not limit the determination of the relevant value of sales to only those accounts for which such specific evidence is available“.

62. Je třeba připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl [44] „ohledně opatření interní povahy přijatých správou, že sice nemohou být kvalifikována jako právní pravidlo, které správa musí v každém případě dodržovat, vyjadřují však orientační pravidlo chování, podle něhož má být v praxi postupováno a od něhož se správa může v konkrétním případě odchýlit pouze tehdy, uvede-li důvody, které jsou slučitelné se zásadou rovného zacházení. Taková opatření tedy představují akt s obecnou působností, jehož protiprávnosti se dotčení úředníci a zaměstnanci mohou dovolávat na podporu žaloby podané proti individuálním rozhodnutím přijatým na jejich základě“.

63. Soudní dvůr dodal, že „[t]aková judikatura se použije tím spíše na pravidla chování, jež mají mít externí účinky, jak je tomu v případě pokynů, které se vztahují na hospodářské subjekty“. Navíc „[p]řijetím takových pravidel jednání a oznámením, na základě jejich uveřejnění, že je napříště použije na jimi dotčené případy, se tento orgán sám omezuje ve výkonu své posuzovací pravomoci a nemůže se od těchto pravidel odchýlit, neboť jinak by byl případně sankcionován z titulu porušení obecných právních zásad, jako jsou rovné zacházení nebo ochrana legitimního očekávání. Nemůže tedy být vyloučeno, že taková obecně závazná pravidla chování mohou za určitých podmínek a v závislosti na jejich obsahu způsobovat právní následky [45]“.

64. Navíc, jak již Tribunál potvrdil [46], „[d]isponuje-li Komise za účelem stanovení částky každé pokuty posuzovací pravomocí, aniž by musela používat přesný matematický vzorec[[47]], nemůže se odklonit od pravidel, které si sama stanovila[[48]]. Pokyny představují právní nástroj, který je při dodržování právních norem vyšší síly určený k upřesnění kritérií, jež Komise použije v rámci výkonu své posuzovací pravomoci při stanovení pokut, Komise tak musí při stanovení výše pokut skutečně vzít v úvahu znění pokynů o metodě stanovování pokut, zvláště ty jejich prvky, které jsou stanoveny kogentně[[49]]“.

65. V projednávané věci se Komise nejen bez odůvodnění odchýlila od svých pokynů a od výkladu pokynů, který sama provedla, ale například ve vztahu k výše uvedené věci Europa Carton v. Komise, EU:T:1998:89, sama naprosto obrátila svoji argumentaci!

66. V uvedené věci Komise totiž nikdy netvrdila, ani nepředpokládala, že obecná zvýšení cen dohodnutá členy kartelové dohody byla skutečně použita na závislé prodeje v rámci jejich vlastních struktur. Komise naopak před Tribunálem tvrdila, že „žalobkyně uvád[ěla] na trh složené krabice vyrobené z produktů dotčených rozhodnutím. Rovněž měla prospěch z protiprávní soutěžní výhody, vzhledem k tomu, že nem[ohla] vážně tvrdit, že fakturovala plnění v rámci skupiny za nadměrné ceny fakturované kartelovou dohodou. Měla proto v nějaké formě prospěch z prodeje produktů, které byly předmětem koluzních dohod. V důsledku toho by nebylo odůvodněné nezohlednit takzvané ‚interní‘ obraty. Přijetí názoru žalobkyně by vedlo k neodůvodněnému zvýhodnění integrovaných producentů“. Mimoto by bylo „nepřesné tvrdit, že prodejem dotčených produktů z kartonu nebyl dosažen žádný obrat, neboť byly použity k výrobě složených krabic uvedených na trh“ (body 117 a 118 uvedeného rozsudku).

67. Tribunál naopak rozhodl, že „továrny žalobkyně, které vyráběly složené krabice, tedy sama žalobkyně, měly zisk z kartelové dohody, když jako surovinu používaly karton vlastní výroby. *Žalobkyně totiž na rozdíl od konkurenčních zpracovatelů nemusela nést zvýšení nákladů v důsledku dohodnutého zvýšení cen*.“ (bod 127 uvedeného rozsudku; kurziva doplněna autorem stanoviska).

44 — Viz rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, EU:C:2005:408 (bod 209 a citovaná judikatura). Viz rovněž rozsudky Fuji Electric v. Komise (T-132/07, EU:T:2011:344, bod 235) a (ohledně pokynů z roku 2006) rozsudek Denki Kagaku Kogyo a Denka Chemicals v. Komise (T-83/08, EU:T:2012:48, bod 107).

45 — Tamtéž, body 210 a 211.

46 — Rozsudek Daiichi Pharmaceutical v. Komise (T-26/02, EU:T:2006:75, bod 49).

47 — Viz například rozsudek Martinelli v. Komise (T-150/89, EU:T:1995:70, bod 59).

48 — Viz obdobně rozsudek Hercules Chemicals v. Komise (T-7/89, EU:T:1991:75, bod 53), potvrzený na základě kasačního opravného prostředku rozsudkem Hercules Chemicals v. Komise (C-51/92 P, EU:C:1999:357).

49 — Rozsudek JFE Engineering a další v. Komise (T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, bod 537).

68. Podle mého názoru tento přístup odpovídá hospodářské realitě, ze které vycházel rozsudek Soudního dvora ve výše uvedené věci KNP BT v. Komise, EU: C:2000:625 (bod 62), protože, jak Soudní dvůr v podstatě uznal, vertikálně integrované společnosti mohly mít na výstupu zisk z cen kartelové dohody uplatňovaných na vstupu.

69. Je třeba učinit závěr, že Komise postup úplně obrátila. Ačkoli v zásadě musí zahrnout vnitřní nebo závislé prodeje do obratu, který slouží jako základ pro výpočet pokuty, pokud nejsou prokázány mimořádné nebo zvláštní okolnosti odůvodňující opak, Komise je vyloučila z důvodu, že nebylo prokázáno nebo že ona sama (nebo společnost Guardian?) neprokázala, že uvedené vnitřní prodeje přispěly k soutěžní výhodě vytvořené kartelovou dohodou.

70. Jinými slovy, navzdory judikatuře Soudního dvora a Tribunálu, jakož i navzdory rozhodovací praxi Komise uvedené výše (a ačkoli účelem pokynů z roku 2006 bylo zacílit posouzení na relevantní trh), Komise vyloučila vnitřní prodeje, aniž by poskytla jakékoli odůvodnění tohoto vyloučení [50].

71. Z toho plyne, že Tribunál se dopustil nesprávného právního posouzení, když potvrdil sporné rozhodnutí v rozsahu, v jakém z obratu vyloučilo vnitřní prodeje bez jakéhokoli odůvodnění.

c) Vzhledem k tomu, že pouze někteří účastníci kartelové dohody byli vertikálně integrováni, představuje vyloučení jejich interních prodejů diskriminaci vůči účastníkům, kteří takto integrováni nebyli?

72. Nic nebrání Komisi, aby uplatnila koeficient snižující sankci, pokud to považuje za odůvodněné pro účely dodržení zásady proporcionality.

73. Komise tím však nemůže porušit obecné zásady, tedy v tomto případě zásadu rovného zacházení, podle které nelze se srovnatelnými situacemi zacházet rozdílně a s rozdílnými situacemi nelze zacházet stejně, pokud takové zacházení není objektivně odůvodněno [51]. Přitom pokud Komise v projednávané věci tvrdí, že se všemi účastníky kartelové dohody zacházela stejně (když vyloučila závislé prodeje), zapomněla, že ze čtyř účastníků kartelové dohody nebyla vertikálně integrovaná pouze společnost Guardian.

74. Snížení sankce provedené Komisí vyloučením závislých prodejů z obratu sloužícího jako základ pro výpočet pokuty má tedy za následek „neodůvodněné zvýhodnění vertikálně integrovaných společností [52]“. Ty takto mohly „[uniknout] sankci přiměřené [jejich] významu na výrobkovém trhu, který je předmětem protiprávního jednání [53]“. Tak by totiž vertikálně integrovaným společnostem byly uloženy sankce, jejichž relativní hodnota neodpovídá jejich schopnosti narušit hospodářskou soutěž a měly by tedy z protiprávního jednání prospěch.

75. Tím došlo k diskriminaci podniků, které nejsou vertikálně integrovány, v projednávané věci společnosti Guardian.

50 — Lze poznamenat, že je zvláštní, že ve správním řízení nebyly závislé/vnitřní prodeje zmíněny ani v oznámení námitek, ani při ústním jednání. Jakoby se v daném okamžiku předpokládalo, že interní prodeje musí být zahrnuty. Také poznamenávám, že „žádný“ z 541 bodů odůvodnění sporného rozhodnutí se nevěnuje odůvodnění vyloučení interních prodejů, které se zdá být samozřejmostí výpočtu při stanovení pokuty. Rovněž lze poznamenat, že: i) podle společnosti Guardian se Komise rozhodla na poslední chvíli změnit názor na závislé prodeje; a ii) podle odborného článku zveřejněného zaměstnancem Komise (*The 2006 Guidelines on Fines: Reflections on the Commission's Practice*, výše, s. 369 a poznámka 56): „There is no consolidated practice as regards 'captive sales', and it would appear that the Commission will assess the specific circumstances of the case in order to decide whether to take them into account or not […] [the captive sales] were *finally* excluded in Flat Glass“ (kurziva doplněna autorem stanoviska).

51 — Viz například rozsudek Akzo Nobel Chemicals a Akcros Chemicals v. Komise a další (C-550/07 P, EU:C:2010:512, body 54 a 55 a citovaná judikatura).

52 — Viz výše uvedený rozsudek KNP BT v. Komise, EU:C:2000:625, bod 62.

53 — Tamtéž.

76. Pouze poznamenávám, že ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že společnosti Guardian byla uložena nejvyšší sankce, ačkoli je nejmenším ze čtyř producentů v EHP. Její podíl na evropském trhu dosahuje pouze 13 %, mnohem méně než je podíl společností Saint-Gobain (25 %), Pilkington (24 %) a Glaverbel (20 %)[54]. Světový obrat dosažený na úrovni skupiny Guardian byl za rok 2004 stanoven ve výši 3,878 miliard eur, zatímco obrat Saint-Gobain byl osmkrát vyšší (32,02 miliard eur), obrat Asahi/Glaverbel téměř třikrát vyšší a obrat Pilkington dosáhl částky srovnatelné s obratem Guardian, před jejím pozdějším převzetím společností Nippon Sheet Glass[55].

77. Ještě poznamenávám, že vyloučení vnitřních prodejů vedlo ke snížení celkového objemu relevantního trhu z 2,7 na 1,7 miliard eur, což vedlo k velmi podstatné změně – na úrovni hodnoty tržeb – relativní váhy každého dotčeného podniku v kartelové dohodě, což je kritérium uložené pokyny z roku 2006.

78. Konečně, nevidím, v jakém ohledu byly – jak uvádí bod 106 napadeného rozsudku – vertikálně integrované skupiny v objektivně jiné situaci než neintegrované podniky, protože kartelová dohoda se týká pouze cen uplatňovaných vůči nezávislým zákazníkům. V jakém ohledu je totiž relevantní rozdíl ve struktuře podniků v kontextu výpočtu pokuty? Jediné skutečně relevantní faktory jsou ty, které mají odrážet závažnost a dobu trvání protiprávního jednání (což potvrzuje znění nařízení č. 1/2003[56]) a relativní váhu účastníků kartelové dohody na relevantním trhu za účelem uložení sankce přiměřené a odrazující povahy.

79. V tomto ohledu si Komise na jednání stěžovala, že její povinnost, aby při výpočtu pokuty vždy zohlednila závislé prodeje, by znamenala velké zvýšení pokut uložených vertikálně integrovaným skupinám účastnícím se kartelových dohod. Stačí poznamenat, že zvýšení pokut pro vertikálně integrované skupiny vyplývá z volby unijního zákonodárce použít při výpočtu pokut pojem obratu, spíše než pojem provozního hospodářského výsledku nebo zisku[57].

80. Z výše uvedeného vyplývá, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když neuznal porušení zásady rovného zacházení mezi adresáty sporného rozhodnutí. Napadený rozsudek tudíž musí být zrušen.

d) Jak tuto diskriminaci zhojit?

81. Podle čl. 61 prvního pododstavce statutu Soudního dvora může Soudní dvůr v případě zrušení rozhodnutí Tribunálu vydat sám konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje, nebo věc vrátit zpět Tribunálu. Mám za to, že spor může být rozhodnut Soudním dvorem.

82. Společnost Guardian je jediný neintegrovaný výrobce dotčený sporným rozhodnutím a tedy jediným podnikem, který neměl prospěch ze snížení pokut plynoucího z vyloučení závislých prodejů, ze kterého měli prospěch ostatní adresáti uvedeného rozhodnutí.

54 — Viz „Pilkington a průmysl plochého skla 2006“, s. 5, citovaný ve sporném rozhodnutí v poznámce pod čarou 36.

55 — V oznámení námitek bylo uvedeno, že podíl na trhu společnosti Guardian byl 10 až 20 % (přičemž skutečný podíl byl 15,7 %, pokud vycházíme z celkového objemu trhu ve výši 1,7 miliard eur), avšak tento podíl vzrostl ve sporném rozhodnutí téměř na 25 % kvůli vyloučení vnitřních prodejů ostatních tří účastníků kartelové dohody.

56 — Článek 23 odst. 3 stanoví pouze následující: „[p]**ři stanovování výše pokuty se přihlíží k závažnosti a k délce trvání protiprávního jednání**“, přičemž částka samozřejmě podléhá limitu ve výši 10 % celkového obratu podniku účastnícího se protiprávního jednání dosaženého za předchozí hospodářský rok (čl. 23 odst. 2 uvedeného nařízení) (v tomto ohledu viz moje stanovisko ve věci YKK a další v. Komise (C-408/12 P, věc v současnosti projednávaná, přednesené dne 12. února 2014).

57 — Komise se podle pokynů z roku 2006 může odchýlit od pravidel stanovených v pokynech, pokud to odpovídajícím způsobem odůvodní.

83. Je zjevné, že již nelze zahrnout závislé prodeje ostatních adresátů sporného rozhodnutí a zvýšit jejich pokuty, neboť proti spornému rozhodnutí nepodali žalobu a to ve vztahu k nim nabylo právní moci [58].

84. Zbývá rozhodnout, zda lze diskriminaci zhojit snížením pokuty uložené společnosti Guardian způsobem odrážejícím celkové snížení pokut uložených ostatním podnikům na základě vyloučení jejich závislých prodejů.

85. Na jednání před Soudním dvorem se Komise této možnosti bránila ze dvou důvodů; protože pokuty by nebyly vypočítány stejným způsobem pro všechny účastníky a protože pokuta společnosti Guardian by nebyla dostatečně odrazující s ohledem na závažnost jejího jednání.

86. S názorem Komise nesouhlasím. Naopak se kloním k řešení, které zvolil Tribunál v rozsudku JFE Engineering v Komise [59].

87. Namísto zvýšení pokut uložených evropským výrobcům snížil pokuty uložené japonským výrobcům, ačkoli tvrdil, že Komise podcenila rozsah účasti evropských výrobců na protiprávním jednání. Tribunál se zřekl řešení (které by v projednávané věci bylo logičtější) zvýšit pokutu neoprávněně zvýhodněné kategorie, neboť Komise možnost takového zvýšení nadnesla až na jednání a dotčené osoby nebyly vyzvány k předložení vyjádření v tomto ohledu. Tím spíše tak tomu musí být v projednávané věci, kde je vyloučena jakákoli možnost změnit pokutu uloženou ostatním účastníkům kartelové dohody kromě společnosti Guardian.

88. Navíc to, že již není možné odstranit skutečnost, která vedla k nerovnému zacházení, neznamená, že nelze chránit práva poškozeného.

89. Tak například v oblasti veřejné služby, jestliže na základě žaloby dojde ke zrušení zkoušky v otevřeném výběrovém řízení, musí být práva poškozených uchazečů vrácena do původního stavu, aniž by bylo nezbytné zpochybnit všechny výsledky výběrového řízení a poškodit legitimní očekávání úspěšných uchazečů [60]. V takové situaci judikatura v oblasti veřejné služby ukládá soudci hledat spravedlivé řešení a projednávaná věc vyžaduje obdobnou odpověď.

e) Mezitímní závěry

90. Mám tedy za to, že k nápravě diskriminace musí Soudní dvůr kompenzovat vyloučení závislých prodejů a snížit částku pokuty uložené společnosti Guardian v poměru k vnitřním prodejům na relevantním trhu. Toto řešení je navíc slučitelné s pokyny z roku 2006, neboť umožňuje vhodně zohlednit relativní váhu podniku na relevantním trhu, a Tribunál je už ve své judikatuře [61] použil.

91. Než budu pokračovat, musím nicméně přezkoumat druhý důvod kasačního opravného prostředku společnosti Guardian, který se (nepřímo) týká správného procentuálního podílu, který má být použit v kontextu tohoto snížení.

58 — Lze poznamenat, že kdyby závislé prodeje byly zahrnuty do zohledněné hodnoty prodejů, celková částka pokuty by dosáhla přibližně 759,9 milionů eur, s obzvláště vysokou pokutou přibližně 335,4 milionů eur pro Saint-Gobain. Odpověď Komise na otázky Tribunálu ukazuje, že ke dni přijetí sporného rozhodnutí by zvýšení celkové částky pokut uložených ostatním účastníkům bylo „nepřiměřené“, zvlášť za krátkodobé protiprávní jednání. V tomto ohledu je zajímavé poznamenat, že společnosti Saint-Gobain byla v roce 2008 ve věci Automobilové sklo uložena jiná pokuta ve výši 896 milionů eur za kartelovou dohodu „Automobilové sklo“. Rozhodnutím ze dne 28. února 2013 Komise snížila pokutu Saint-Gobain na 880 milionů eur a pokutu Pilkington na 357 milionů eur v důsledku chyby při výpočtu. Viz rovněž rozsudek Saint-Gobain France a další v. Komise (T-56/09 a T-73/09, EU:T:2014:160).

59 — EU:T:2004:221, body 566 až 579.

60 — Viz například rozsudek Komise v. Albani a další (C-242/90 P, EU:C:1993:284, body 13 až 17).

61 — Rozsudek JFE Engineering v. Komise, EU:T:2004:221 (viz bod 86 a následující tohoto stanoviska).

92. Druhý důvod směřuje proti bodům 21 a 22 napadeného rozsudku, kterými Tribunál prohlásil za přípustný dopis ze dne 10. února 2012.

93. Společnost Guardian připomíná, že před Tribunálem se Komise v žalobní odpovědi nevyjádřila ohledně toho, jak odstranit nerovné zacházení při výpočtu pokut. Tribunál otázkami ze dne 19. prosince 2011 a 10. ledna 2012 vyzval Komisi, aby se v tomto ohledu vyjádřila. V odpovědi ze dne 23. ledna 2012 se Komise omezila na uvedení, že pokuta snížená o téměř 40 % by nebyla dostatečně odrazující.

94. Dne 16. ledna 2012 společnost Guardian požádala Tribunál o povolení předložit určité písemnosti na podporu její argumentace směřující ke snížení pokuty. Komise dopisem ze dne 31. ledna 2012 zpochybnila uvedenou žádost, protože opožděné předložení důkazů porušuje práva obhajoby.

95. Společnost Guardian předložila na základě povolení Tribunálu novou písemnost dne 8. února 2012, tedy ve lhůtě, která jí byla určena.

96. Dne 10. února 2012, poslední pracovní den před jednáním dne 13. února 2012, poslala Komise Tribunálu dopis upřesňující její postoj ohledně případného snížení pokuty. Podle společnosti Guardian tento dopis obsahoval nové skutečnosti neuvedené ve spisu.

97. Ačkoli byl tento dopis předložen po uplynutí lhůty, Tribunál v bodě 22 napadeného rozsudku dopis prohlásil za přípustný, jednak vzhledem k „jeho obsahu“ a jednak vzhledem ke „skutečnosti, že byl předán žalobkyním, které tedy mohly na jednání předložit svá vyjádření v tomto ohledu“.

98. Podle Komise není druhý důvod opodstatněný, protože v souladu s čl. 11 odst. 2 pokynů pro vedoucího soudní kanceláře Tribunálu [62] nic nebrání Tribunálu připustit opožděnou odpověď. Mimoto z důvodu jeho pravomoci přezkumu v plné jurisdikci mohl Tribunál zohlednit skutkové okolnosti předložené opožděně, s výhradou dodržení zásady kontradiktornosti řízení. Ta byla v projednávaném případě zajištěna, neboť společnost Guardian mohla odpovědět na obsah dopisu ze dne 10. února 2012 na jednání. Skutečnost, že se rozhodla tak neučinit, nic nemění.

99. Komise dodává, že se snažila co nejrychleji písemně odpovědět na dopis společnosti Guardian ze dne 8. února 2012 a předat společnosti Guardian a Tribunálu svůj dopis ze dne 10. února 2012 a že se mohla spokojit s předložením svých vyjádření na jednání.

100. Podle mého názoru Tribunál nemůže přijmout dotčený dopis a odvíjet tak přípustnost písemnosti předložené po uplynutí lhůty od povahy jejího obsahu. Důvod je jednoduchý: jeho jednací řád a pokyny pro vedoucího soudní kanceláře (zejména článek 11) přesně vymezují podmínky, za kterých lze předložit důkazy nebo navrhnout dokazování. Navíc, ohledně obsahu dopisu, o kterém se zmiňuje bod 22 napadeného rozsudku, Tribunál nenabízí žádné odůvodnění umožňující pochopit důvody odůvodňující přípustnost důkazů předložených v rozporu s jednacím řádem těsně před jednáním.

62 — Viz rozsudek Vega Rodríguez v. Komise (T-285/02 a T-395/02, EU:T:2004:324, bod 24).

101. Zatímco totiž Komise poznamenala, že předseda Tribunálu může výjimečně lhůtu prodloužit, postačí připomenout, že v projednávané věci již Komisi bylo prodloužení poskytnuto [63] a Komise nepožádala o další prodloužení, ani o možnost odůvodnit pozdní předložení dotčeného důkazu [64]. Podle čl. 11 odst. 3 pododst. 2 pokynů pro vedoucího soudní kanceláře Tribunálu musí být žádosti o prodloužení lhůty řádně odůvodněné, podané v dostatečném předstihu před uplynutím stanovené lhůty a lhůtu lze s výjimkou mimořádných důvodů prodloužit pouze jednou [65]. Nelze tedy přijmout tvrzení, že druhé prodloužení mohlo být poskytnuto „mlčky".

102. Komise musela vědět, že nemůže přidat do spisu: i) dokument obsahující skutečnosti a čísla v odpovědi na argument uplatněný společností Guardian na počátku řízení před čtyřmi roky; ii) na poslední chvíli den před jednáním [66]; iii) po uplynutí lhůty a tedy opožděně; iv) bez konzultace s Tribunálem ohledně legality tohoto postupu a tedy bez jeho povolení; v) a bez odůvodnění zpoždění s doplněním své odpovědi ze dne 23. ledna 2012. Argument, že Komise předala dopis společnosti Guardian poté, co jej zaslala Tribunálu, na výše uvedeném nic nemění.

103. Mám tedy za to, že dopis Komise byl nepřípustný a že Tribunál se dopustil nesprávného právního posouzení, když jej připustil. Soudní dvůr jej tedy musí vyřadit ze spisu a nesmí zohlednit jeho obsah.

104. Jak tedy uvedla společnost Guardian, Komise z celkové hodnoty trhu ve výši 2,7 miliard eur vyloučila miliardu eur odpovídající závislým prodejům. Tato částka vyplývá z rozdílu mezi celkovou částkou dosaženou prodejem plochého skla určenou ve sporném rozhodnutí, tedy 1,7 miliard eur (bod odůvodnění 41 sporného rozhodnutí) a celkovou částkou určenou v oznámení námitek, tedy 2,7 miliard eur [67], a představuje tedy 37 % původně uvedené celkové hodnoty trhu.

105. V důsledku toho musí být pokuta společnosti Guardian po snížení o 37 % stanovena ve výši 93 240 000 eur místo 148 000 000 eur.

B – *Ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku*

106. Společnost Guardian v podstatě tvrdí, že v projednávaném případě představuje doba trvání řízení před Tribunálem porušení jejího základního práva na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě uvedeného v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina").

107. Komise poté, co měla za to, že uvedený důvod je nepřípustný, vzala na jednání zpět své námitky nepřípustnosti s ohledem na rozsudky ve věcech Gascogne a další [68]. Ve věci samé Komise napadá argumentaci společnosti Guardian. Zpochybňuje skutečnost, že projednávaná věc je pro společnost Guardian naléhavá, jakož i argument, podle kterého jí mohlo zpoždění ze strany Tribunálu způsobit škodu, neboť její žaloba byla zamítnuta. Komise má za to, že jakékoli snížení pokuty Soudním dvorem by v projednávaném případě muselo být symbolické nebo mimořádně omezené.

63 — V dopise ze dne 6. ledna 2012 Tribunál mimo jiné poznamenal, že „[i]n principle, no further extension of this time-limit will be granted".

64 — Podle čl. 11 odst. 3 pokynů pro vedoucího soudní kanceláře Tribunálu musí být žádosti o prodloužení lhůty řádně odůvodněny a podány včas.

65 — Mimoto čl. 11 odst. 2 uvedených pokynů (o který se snaží opřít Komise): „Procesní písemnosti předložené kanceláři po uplynutí lhůty stanovené k jejich podání *lze přijmout pouze se souhlasem předsedy*" (kurziva doplněna autorem stanoviska).

66 — Souhlasím se společností Guardian, když tvrdí, že zásada rovnosti zbraní a zásada kontradiktornosti řízení vyžadují, aby se jednání v zásadě omezilo na skutečnosti uvedené ve spisu, které mohly být projednány písemně. Pouhá možnost vyjádřit se na jednání k pozdně předloženým písemnostem neumožňuje dodržení práva na obhajobu (viz rozsudek AstraZeneca v. Komise, T-321/05, EU:T:2010:266, bod 27).

67 — Viz bod 100 napadeného rozsudku.

68 — Rozsudky Gascogne Sack Deutschland v. Komise (C-40/12 P, EU:C:2013:768), Kendrion NV v. Komise (C-50/12 P, EU:C:2013:771) a Groupe Gascogne SA v. Komise (C-58/12 P, EU:C:2013:770), dále jen „věc Gascogne a další".

1. Analýza

a) Úvod

108. Především je třeba připomenout čl. 47 druhý pododstavec Listiny, který stanoví, že „[k]aždý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem“. Jak Soudní dvůr opakovaně rozhodl, „tento článek se týká zásady účinné soudní ochrany [69]“. Z toho důvodu je takové právo, jehož existence byla potvrzena před vstupem Listiny v platnost jako obecná zásada unijního práva, použitelné v rámci soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí Komise [70].

109. Jak totiž ESLP připomněl, „podle čl. 6 [odst. 1 EÚLP] musí být věci projednány ‚v přiměřené lhůtě‘; Úmluva tím zdůrazňuje význam toho, *aby spravedlnost nebyla vykonávána se zpožděním, které by mohlo ohrozit její účinnost a důvěryhodnost* [71] “ (kurziva doplněna autorem stanoviska).

110. Podle mého názoru je z důvodů hospodárnosti řízení, ale rovněž za účelem zajištění okamžitého a účinného prostředku nápravy porušení zásady přiměřené lhůty ze strany Tribunálu ve věci, jako je projednávaná věc, vhodným mechanismem snížení pokuty, spíše než aby byla na účastnících řízení ponechána zátěž spojená s podáním žaloby na náhradu škody k Tribunálu, který by byl nutně odpovědným za porušení uvedené zásady, když nebyl schopný rozhodnout v přiměřené lhůtě.

111. Je totiž paradoxní, aby bylo možné zhojit nadměrnou délku soudního řízení pouze podáním další žaloby, což nezbytně znamená další náklady (pro účastníky řízení i pro společnost) a dlouhé lhůty.

112. Generální advokát Léger navíc v bodě 67 stanoviska ve věci Baustahlgewebe v. Komise [72], poznamenal: „[o]pět bez toho, abychom předpokládali nepřiměřenost lhůty, v jaké Tribunál rozhodl, či podíl odpovědnosti, která mu v projednávané věci přísluší, nelze předvídat, že by byl soudnímu orgánu svěřen úkol rozhodnout o chybné nebo protiprávní povaze vlastního jednání. Není pochyb o tom, že došlo k porušení zásady nestrannosti soudu stanovené v čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Tomuto porušení lze těžko zabránit předáním věci soudu v jiném složení, neboť pokud přijmeme přístup soudu ve Štrasburku, nemůže změna složení soudu stačit k odstranění dojmu podjatosti, který pramení z rozsudku téhož soudu […]“.

113. To byl rovněž názor generální advokátky Kokott ve stanovisku předneseném ve věcech Solvay v. Komise [73].

114. Stejný přístup zastával Soudní dvůr v rozsudku Baustahlgewebe v. Komise [74]. Podle generální advokátky Kokott tento přístup splňuje „[p]ožadavek účinného provádění práva hospodářské soutěže […], neboť konstatování protiprávního jednání a povinnost dotčeného podniku ukončit protiprávní jednání nejsou v takovém případě dotčeny […]. Pokuta původně uložená Komisí nebo Tribunálem má

69 — Viz zejména rozsudek Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland v. Komise (C-385/07 P, EU:C:2009:456, bod 179 a citovaná judikatura, dále jen „rozsudek Der Grüne Punkt“). Soudní dvůr opakovaně konstatoval, že právo na spravedlivé soudní řízení, jak vyplývá zejména z článku 6 Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen „EÚLP“), představuje základní právo, které Evropská unie respektuje jako obecnou zásadu podle čl. 6 odst. 2 EU (viz zejména rozsudek Legris Industries v. Komise, C-289/11 P, EU:C:2012:270, bod 36).

70 — Viz zejména výše uvedený rozsudek Der Grüne Punkt, EU:C:2009:456, bod 178 a citovaná judikatura. Viz například rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, Erkner a Hofauer v. Rakousko (žaloba č. 9616/81, bod 66, 23. dubna 1987).

71 — Viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, H. v. Francie, 24. dubna 1989, řada A č. 162, bod 58.

72 — Stanovisko C-185/95, EU:C:1998:37.

73 — Stanovisko C-109/10 P, EU:C:2011:256, body 325 až 332, a C-110/10 P, EU:C:2011:257, body 166 až 173.

74 — EU:C:1998:608.

nadále odrazující účinek vůči dalším hospodářským subjektům. Nezpochybňuje vhodnost její výše ve vztahu ke skutkové podstatě protiprávního jednání [a] má za následek jen určitý druh kompenzace mezi původní výší pokuty a částkou považovanou za spravedlivé odškodnění za nepřiměřenou dobu řízení“ (bod 332).

115. Dodává, že „[z] důvodu hospodárnosti řízení a potřeby zaručit okamžitou a účinnou nápravu ve prospěch dotčeného podniku by měl Soudní dvůr tam, kde je to možné, tedy ve věcech, ve kterých byla uložena pokuta, uplatňovat i nadále řešení, které naznačil v rozsudku Baustahlgewebe v. Komise“ (bod 331).

116. Mimoto v některých vnitrostátních právních řádech má konstatování nepřiměřené lhůty [75] soudem v trestní věci přímý účinek na trest.

117. Nicméně v nedávném rozsudku, který byl vydán ve velkém senátu (Groupe Gascogne v. Komise, EU:C:2013:770), se Soudní dvůr jasně rozhodl pro jiné řešení: vyloučil možnost požadovat sankci za porušení zásady přiměřené lhůty v rámci kasačního opravného prostředku (bod 84), a s odkazem na článek 47 Listiny, aniž by citoval čl. 6 odst. 1 EÚLP, rozhodl, že podobné porušení uvedené zásady unijním soudem lze zhojit pouze žalobou na náhradu škody podanou k Tribunálu (bod 83), který je příslušný pro řízení o žalobách podaných proti Unii v oblasti mimosmluvní odpovědnosti.

118. Soudní dvůr rozhodl stejně již v rozsudku Der Grüne Punkt, EU:C:2009:456, ale v uvedeném spise – ačkoli Komise konstatovala existenci zneužití dominantního postavení – nebyla uložena žádná pokuta, což nebyl případ ve věcech „Gascogne a další“.

119. Domnívám se, že je třeba mít za to, že rozsudkem Groupe Gascogne v. Komise, EU:C2013:770, Soudní dvůr jasně opustil přístup spočívající ve snížení pokuty za účelem zhojení porušení zásady přiměřené lhůty. Na tomto základě mám tedy povinnost v projednávané věci argumentovat tak, že uvedu některé další poznatky plynoucí z rozsudku Groupe Gascogne v. Komise, kterými se také řídí moje odůvodnění.

120. Zaprvé Soudní dvůr rozhodl, že nemá-li nepřiměřená délka řízení vliv na řešení sporu, nedodržení přiměřené lhůty rozhodování nemůže vést ke zrušení napadeného rozsudku v rámci kasačního opravného prostředku. Jelikož dotčené společnosti nepředložily Soudnímu dvoru žádný důkaz o tom, že nedodržení – ze strany Tribunálu – přiměřené lhůty rozhodování mohlo mít dopad na řešení sporů, které měl Tribunál řešit, Soudní dvůr žádosti společností směřující ke zrušení rozsudků Tribunálu zamítl.

121. Zadruhé, jak bylo uvedeno výše, Soudní dvůr určil Tribunál jako jediný soud příslušný k rozhodnutí o porušení zásady přiměřené lhůty. Pravidlo je tedy jednoznačné: „žádost o náhradu škody způsobené nedodržením přiměřené lhůty rozhodování Tribunálem nemůže být předložena přímo Soudnímu dvoru v rámci kasačního opravného prostředku, ale musí být předložena u samotného Tribunálu“ (bod 84 rozsudku Groupe Gascogne v. Komise, EU:C:2013:770). Soudní dvůr dále podrobně uvedl kritéria umožňující posoudit, zda Tribunál dodržel zásadu přiměřené lhůty (body 85 až 87), a v bodě 88 učinil závěr, že „[j]e *rovněž* věcí Tribunálu posoudit jak věcnou správnost uplatněné škody, tak příčinnou souvislost této škody s nepřiměřenou délkou sporného soudního řízení tak, že přezkoumá důkazy předložené za tímto účelem“ (kurziva doplněna autorem stanoviska). Použití příslovce „rovněž“ musí znamenat, že posouzení kritérií vyjmenovaných v předchozích bodech spadá do příslušnosti téhož soudu, který byl určen na počátku a na konci odůvodnění, tedy Tribunálu. Tento výklad rozsudku Groupe Gascogne v. Komise, EU:C:2013:770, musí vést k prohlášení třetího

75 — Pokud jde o otázku, jaké období lze považovat za „přiměřené“ (a to ve vztahu k článku 6 EÚLP a judikatuře ESLP), viz zejména stanovisko generálního advokáta Widdershoven u Raad van State (Nizozemsko) ze dne 23. října 2013, dostupné na následující webové stránce: http://uitspraken. rechtspraak.nl /inziendocument?id =ECLI:NL:RVS:2013:1586.

důvodu kasačního opravného prostředku společnosti Guardian za nepřípustný. Nicméně je možný i jiný výklad rozsudku, neboť Soudní dvůr v uvedeném rozsudku, zajisté poněkud paradoxně, sám rozhodl o otázce, zda došlo nebo nedošlo k porušení uvedené zásady, které charakterizoval jako dostatečně závažné porušení unijního práva. K tomuto závěru dospěl na základě závěru, že ani složitost sporu, ani jednání účastníků, ani výskyt překážek či námitek v řízení nemohou odůvodnit délku řízení před Tribunálem.

122. Zdá se tedy, že úvahy Soudního dvora týkající se porušení zásady přiměřené lhůty v rozsudku Groupe Gascogne v. Komise, EU:C:2013:770, pojaty celkově, naznačují, že ze tří podmínek požadovaných k určení mimosmluvní odpovědnosti Evropské unie, tedy existence pravidla unijního práva, jehož cílem je chránit jednotlivce (což je případ zásady přiměřené lhůty), dostatečně závažné porušení tohoto pravidla a existence příčinné souvislosti mezi tímto porušením a škodou, musí Tribunál přezkoumat pouze tu poslední, včetně posouzení uvedené škody.

123. Pokud Soudní dvůr vyloučí první výklad rozsudku Groupe Gascogne v. Komise, EU:C:2013:770, který by musel vést k nepřípustnosti třetího důvodu kasačního opravného prostředku, a přenese na projednávanou věc metodologii uplatněnou v rámci věci Groupe Gascogne v. Komise, musí tedy rozhodnout o existenci porušení zásady přiměřené lhůty.

b) K projednávané věci

124. Pro účely přezkumu této otázky v projednávané věci budu vycházet z rozsudků ve věcech Baustahlgewebe v. Komise, EU:C:1998:608, a Gascogne a další, v nichž Soudní dvůr dospěl k závěru, že došlo k porušení zásady přiměřené lhůty.

125. V rozsudku Baustahlgewebe v. Komise, EU:C:1998:608 (bod 29) Soudní dvůr uvedl kritéria, podle kterých je třeba posoudit celkovou dobu trvání řízení a zejména nevysvětlená období nečinnosti, tedy „skutečný význam“ pro žalobce, složitost věci a jednání žalobce, které mohlo přispět k prodlení.

126. V této věci byla celková doba řízení před Tribunálem 5 let a 6 měsíců. Soudní dvůr zdůraznil nevysvětlenou a podle něj neodůvodněnou délku dvou období nečinnosti, tedy 2 roky a 8 měsíců mezi koncem písemné části řízení a zahájením ústní části řízení, jakož i 22 měsíců mezi uzavřením ústní části řízení a vydáním rozsudku Tribunálu (body 45 a 46).

127. Ve věcech Gascogne a další byla celková doba řízení před Tribunálem 5 let a 9 měsíců, přičemž Soudní dvůr rozhodl, že tuto délku „nelze považovat za odůvodněnou žádnou z okolností vlastních dané věci“ (bod 91).

128. Podle Soudního dvora, „ať se jedná o složitost sporu, jednání účastníků řízení, nebo výskyt překážek či námitek v řízení“ (bod 92), nic neodůvodňuje skutečnost, že konec písemné části řízení a zahájení ústní části řízení od sebe dělí 3 roky a 10 měsíců.

129. Pokud uplatním uvedená kritéria na projednávanou věc, musím dospět k témuž závěru a to na základě následujících konstatování.

130. Především, z celkové doby téměř 4 roky a 7 měsíců, uplynuly mezi uzavřením písemné části řízení a rozhodnutím Tribunálu o zahájení ústní části řízení více než 3 roky a 5 měsíců [76] bez jakéhokoli dalšího procesního úkonu a bez jakéhokoli zjevného důvodu [77]. Toto období nelze vysvětlit okolnostmi věci, ať jde o složitost sporu, chování Guardian nebo dále výskyt překážek či námitek v řízení.

i) Ke složitosti sporu

131. Projednávanou věc nelze kvalifikovat jako složitou, neboť argumenty společnosti Guardian se zakládají na poznámkách týkajících se určitých kontaktů mezi účastníky kartelové dohody trvající o něco déle než jeden rok a jeden měsíc [78]. Všechny tyto dokumenty byly vypracovány v anglickém jazyce, který je jednacím jazykem [79].

132. Ve výše uvedeném rozsudku Baustahlgewebe v. Komise, EU:C:1998:608, navzdory tomu, že bylo konstatováno, že řízení „vyžaduje důkladný přezkum relativně objemné dokumentace“, nebylo to dostačující k tomu, aby měl Soudní dvůr věc za dostatečně složitou, aby to odůvodnilo délku řízení.

133. Ve věcech Gascogne a další bylo rozhodnutí Komise určeno 25 adresátům (přičemž počet zapojených společností byl téměř stejný), z nichž 15 podalo k Tribunálu žalobu na neplatnost. V projednávané věci bylo adresátů sporného rozhodnutí pouze devět (a čtyři zapojené společnosti, tedy Guardian, Asahi/Glaverbel, Pilkington a Saint-Gobain), z nichž pouze společnost Guardian podala žalobu k Tribunálu [80].

134. Věc Baustahlgewebe v. Komise se týkala rozhodnutí určeného čtrnácti producentům (z nichž jedenáct podalo žaloby ve třech různých jazycích), které vedlo ke dvěma úplným výměnám spisů účastníků řízení [81]. A přece v uvedené věci Tribunál uspořádal jednání o devět měsíců dříve než v projednávané věci!

135. Mimoto důvody uplatňované společností Guardian nevykazují obzvláště vysokou složitost. Na podporu svých návrhových žádání směřujících k částečnému zrušení napadeného rozhodnutí společnost Guardian uvedla jediný žalobní důvod vycházející z nesprávných posouzení skutkových okolností týkajících se doby trvání její účasti na kartelové dohodě a zeměpisného rozsahu kartelové dohody. Návrhová žádání směřující ke snížení pokuty spočívala pouze na třech důvodech. První se týkal vyvození důsledků z žalobního důvodu směřujícího k částečnému zrušení. Druhým společnost Guardian uplatňovala porušení zásady zákazu diskriminace a povinnosti odůvodnění. Třetí důvod vycházel z nesprávného posouzení role společnosti Guardian v kartelové dohodě

76 — Nahrazení předsedy senátu E. Moavero Milanesiho soudcem H. Kanninenem, s účinkem ke dni 25. listopadu 2011, nepředstavuje relevantní okolnost, neboť jednak k němu došlo více než 3 roky a 4 měsíce po uzavření písemné části řízení a jednak, jak poznamenala generální advokátka Kokott ve věci Solvay v. Komise (EU:C:2011:256, bod 343), „problémy vnitřní organizace Tribunálu, například takové, které souvisejí s pravidelným novým obsazováním soudcovských míst nebo s existencí překážek na straně soudců, nemohou jít k tíži procesních subjektů“. V tomtéž smyslu viz její stanovisko ve věci Solvay v. Komise (EU:C:2011:257, bod 184).

77 — Společnost Guardian v podstatě tvrdí, že doba 3 roky a 5 měsíců mezi uzavřením písemné části řízení a rozhodnutím zahájit ústní část řízení je těžko slučitelná s naprostým nedostatkem snahy ze strany Tribunálu přezkoumat skutkové okolnosti a důkazy, což dokazuje neexistence písemných otázek týkajících se dotčených skutkových okolností. Dodávám, že uvedená doba může rovněž kontrastovat se způsobem, jakým Tribunál přistoupil k otázce závislých prodejů, která byla předmětem prvního žalobního důvodu společnosti Guardian, a v níž Tribunál neanalyzoval, dokonce ani neuvedl, judikaturu Soudního dvora v této oblasti (KNP BT v. Komise, EU:C:2000:625), od níž se v napadeném rozsudku odchýlil – a i navzdory tomu, že mu ji společnost Guardian připomněla.

78 — Podle společnosti Guardian spočívají její argumenty na poznámkách, které se týkají pouze „tří kontaktů se soutěžiteli a dvou prohlášení podniků, a dvou nebo tří setkání“.

79 — V projednávané věci musel Tribunál přezkoumat pouze omezený počet příloh, hlavně poznámky týkající se tří kontaktů mezi soutěžiteli (celkem 17 stran), jakož i krátké výňatky ze dvou prohlášení podniků. Všechny tyto dokumenty byly v jednacím jazyce (tedy v anglickém jazyce, což je jazyk, kterým na rozdíl například od slovenštiny nebo maltštiny hovoří prakticky každý).

80 — Proto nebylo třeba, aby Tribunál zohlednil otázky „souvislosti“, které by mohly vyvstat v případě souběžných žalob, a které by rovněž mohly mít vliv na délku řízení (viz například rozsudek ICI v. Komise, T-214/06, EU:T:2012:275, bod 314).

81 — EU:C:1998:608 (body 35 a 47).

ii) K překážkám či námitkám v řízení

136. Stejně jako ve věcech „Gascogne a další“ nebylo řízení v projednávané věci přerušeno ani zpožděno přijetím jakéhokoli organizačního opatření Tribunálem.

iii) Ke skutečnému významu pro společnost Guardian a k jejímu jednání během řízení

137. Věc měla pro společnost Guardian značný význam. Částka pokuty 148 milionů eur (oproti 9,9 milionům eur ve věci, ve které byl vydán rozsudek Groupe Gascogne v. Komise, EU:C:2013:770) totiž představuje 4 % jejího celkového obratu. Společnost Guardian navíc nijak nebránila výkonu spravedlnosti, ani jej nezpozdila. Její žaloba měla pouze 49 stran a Guardian se vzdala druhé výměny písemností (což je v hospodářskosoutěžních věcech neobvyklé [82]).

138. Společnost Guardian navíc třikrát připomněla Tribunálu, že dosud nestanovil datum jednání a pokaždé zdůraznila značnou dobu, která uplynula od uzavření písemné části řízení [83], a napsala mu, že je zvláštní, že ústní část řízení je čtyři měsíce po jednání stále otevřená, aniž by Tribunál účastníkům řízení zaslal jakoukoli žádost.

139. Konečně, Tribunál nepoložil účastníkům řízení žádnou písemnou otázku, která by mohla prodloužit lhůtu pro zahájení ústní části řízení, a spokojil se s položením otázky, týkající se skutkových okolností, na jednání. Mimoto se zdá, že Tribunál nepřijal žádné kroky k urychlení řízení v období zjevné nečinnosti trvajícím tři roky a pět měsíců. Z výše uvedeného vyvozuji, že řízení před Tribunálem v projednávané věci bylo v rozporu s čl. 47 druhým pododstavcem Listiny, když neodpovídalo požadavkům na dodržování přiměřené lhůty rozhodování, což představuje dostatečně závažné porušení právní normy, která má za cíl přiznat práva jednotlivcům [84].

140. Jak tedy vyplývá z výše uvedeného rozsudku Groupe Gascogne v. Komise, EU:C:2013:770, a v rozsahu, v jakém se společnost Guardian domnívá, že její finanční obtíže uvedené v kasačním opravném prostředku vykazují příčinnou souvislost s tím, že Tribunál porušil zásadu přiměřené lhůty rozhodování [85], je společnost Guardian oprávněná vznést odpovídající nárok v rámci žaloby podané k Tribunálu na základě článku 235 ES a čl. 288 druhého pododstavce ES (nyní článek 268 SFEU a čl. 340 druhý pododstavec SFEU) [86].

141. V tomto ohledu z judikatury Soudního dvora vyplývá, že „[j]e […] věcí Tribunálu posoudit jak věcnou správnost uplatněné škody, tak příčinnou souvislost této škody s nepřiměřenou délkou sporného soudního řízení tak, že přezkoumá důkazy předložené za tímto účelem“ (bod 88 uvedeného rozsudku).

142. V této souvislosti, „v případě žaloby na náhradu škody zakládající se na porušení čl. 47 druhého pododstavce Listiny Tribunálem v rozsahu, v němž nedodržel požadavky na dodržení přiměřené lhůty rozhodování, musí Tribunál v souladu s čl. 340 druhým pododstavcem SFEU zohlednit obecné zásady použitelné v právních řádech členských států při projednání žalob zakládajících se na podobných

82 — Viz stanovisko generální advokátky Kokott přednesené ve věci Solvay v. Komise (EU:C:2011:256, bod 340). Viz v tomtéž smyslu její stanovisko ve věci Solvay v. Komise (EU:C:2011:257, bod 181).

83 — Za tím účelem dokonce společnost Guardian podala předsedovi Tribunálu formální žádost o přednostní projednání.

84 — Rozsudek Bergaderm a Goupil v. Komise (C-352/98 P, EU:C:2000:361, bod 42).

85 — Společnost Guardian uplatňuje škodu plynoucí: a) ze ztráty zisku na základě předběžného zaplacení pokuty dosahující výše 111 milionů eur a b) z nákladů na zřízení bankovní záruky na zbývající část pokuty (30 000 eur měsíčně), a požaduje, aby Soudní dvůr významně snížil částku pokuty za účelem kompenzace porušení zásady přiměřené délky řízení, kterou společnost Guardian odhaduje na 25 % částky pokuty, před jakýmkoli případným snížením na základě prvního důvodu kasačního opravného prostředku.

86 — Viz stanovisko ve výše uvedené věci Groupe Gascogne v. Komise, bod 148. Sdílím posouzení generální advokátky Sharpston, která v bodě 149 uvedeného stanoviska ohledně „skutečnosti, na níž se zakládá“ mimosmluvní odpovědnost Unie pro účely uplatnění článku 46 statutu uvádí, že touto skutečností musí být konstatování Soudního dvora, že v řízení před Tribunálem došlo k bezdůvodným průtahům. Z toho vyplývá, že pětiletá promlčecí doba, v níž musí být taková žaloba na náhradu škody podána, poběží od rozsudku Soudního dvora o projednávaném kasačním opravném prostředku.

porušeních. V tomto kontextu musí Tribunál zejména zjistit, zda je možné určit kromě existence majetkové újmy též existenci nemajetkové újmy, kterou dotčený účastník řízení mohl utrpět překročením lhůty a která by případně musela být předmětem přiměřené náhrady“ (bod 89 uvedeného rozsudku).

143. Konečně „[j]e tedy povinností Tribunálu, který je příslušný podle čl. 256 odst. 1 SFEU, aby rozhodl o takových žádostech o náhradu škody tak, že bude zasedat v jiném složení, než když rozhodoval o sporu, který vedl k řízení, jehož délka je kritizovaná, a použije kritéria definovaná v bodech 85 až 89 [rozsudku Groupe Gascogne v. Komise]“ (bod 90).

IV – **K nákladům řízení**

144. Článek 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora stanoví, že je-li kasační opravný prostředek opodstatněný a Soudní dvůr vydá sám konečné rozhodnutí ve věci, rozhodne o nákladech řízení. Podle článku 138 odst. 3 uvedeného řádu, použitelného na řízení o kasačním opravném prostředku na základě čl. 184 odst. 1 téhož řádu, pokud měl každý účastník ve věci částečně úspěch i neúspěch, ponese každý účastník řízení vlastní náklady řízení.

145. Pokud jde o projednávaný kasační opravný prostředek, jelikož Komise neměla úspěch, musí jí být uložena náhrada nákladů vynaložených společností Guardian. Naproti tomu vzhledem k tomu, že společnost Guardian i Komise částečně neuspěly s návrhovými žádáními v rámci řízení v prvním stupni, je namístě rozhodnout, že každá z nich ponese vlastní náklady vynaložené v řízení v prvním stupni.

V – **Závěry**

146. S ohledem na předcházející úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby:

— určil, že v rozsudku Guardian Industries a Guardian Europe v. Komise (T-82/08, EU:T:2012:494) se Tribunál Evropské unie dopustil nesprávného právního posouzení v rozsahu, v jakém rozhodl, že dopis Evropské komise ze dne 10. února 2012 je přípustný, ačkoli byl předložen po uplynutí lhůty, aby prohlásil uvedený dopis za nepřípustný a vyřadil jej ze spisu;

— zrušil uvedený rozsudek v rozsahu, v jakém se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když potvrdil rozhodnutí Evropské komise o vyloučení závislých prodejů z výpočtu pokut uložených ostatním adresátům rozhodnutí, čímž došlo k diskriminaci žalobkyň;

— snížil v důsledku toho o 37 % částku pokuty uložené žalobkyním a stanovil ji ve výši 93 240 000 eur místo 148 000 000 eur;

— určil, že Tribunál nerozhodl v přiměřené lhůtě;

— rozhodl, že každý účastník řízení ponese vlastní náklady řízení vzniklé v prvním stupni a že veškeré náklady řízení v tomto stupni ponese Komise.